

Registratienummer : 2021-10057 / 21Z.001820
Onderwerp : Nota van beantwoording vooroverlegreacties
ontwerp omgevingsvisie 1.0

Inleiding

Wij legden het ontwerp van de Omgevingsvisie 1.0 ter inzage van 12 maart tot 23 april 2021. Wij vroegen de vooroverlegpartners om binnen die termijn een vooroverlegreactie te geven. Wij ontvingen een reactie van de volgende vooroverlegpartners.

1. Omgevingsdienst Haaglanden
2. Stichting Welzijn Midden-Delfland
3. Stichting Dorp, Stad en Land
4. Archeologie Delft
5. Gemeente Pijnacker-Nootdorp
6. Hoogheemraadschap van Delfland
7. Midden-Delfland Vereniging
8. Wonen Midden-Delfland
9. Veiligheidsregio Haaglanden
10. Gemeente Delft
11. Adviesraad Sociaal Domein Midden-Delfland
12. Ondernemersfederatie Midden-Delfland
13. Glastuinbouw Nederland
14. Gemeente Westland
15. Evides Waterbedrijf
16. Provincie Zuid-Holland
17. Tennet
18. GGD Haaglanden

Behandeling vooroverlegreacties in relatie tot de opzet van de omgevingsvisie 1.0

Bij het beantwoorden en verwerken van de vooroverlegreacties zijn de volgende twee uitgangspunten over de opzet van de Omgevingsvisie 1.0 leidend:

1. Het doel van de Omgevingsvisie 1.0. is een strategische visie op hoofdlijnen over de kernkwaliteiten van de fysieke leefomgeving van de gemeente Midden-Delfland op de (middel)lange termijn die voldoet aan de basisuitgangspunten van de Omgevingswet.
2. In de Omgevingsvisie 1.0. is een samenvoeging van bestaand gemeentelijk beleid, aangevuld met recent vastgesteld beleid en ontwikkelingen over klimaatadaptatie en de (regionale) energietransitie.

In het geval dat een vooroverlegpartner vraagt of suggereert om het bestaande beleid te veranderen betrekken wij deze verzoeken en suggesties bij het proces van de voorbereiding op de Omgevingsvisie 2.0. Aanpassing in deze Omgevingsvisie 1.0 vindt plaats als dit aansluit op bovenstaande twee uitgangspunten.

Vooroverlegreacties

1. Omgevingsdienst Haaglanden

De Omgevingsdienst heeft geen opmerkingen op de Ontwerp Omgevingsvisie 1.0.

Antwoord

Wij danken de ODH voor hun reactie en nemen deze voor kennisgeving aan.

Conclusie

Deze inspraakreactie leidt niet tot een aanpassing van de omgevingsvisie.

2. Stichting Welzijn Midden-Delfland

De Stichting Welzijn Midden-Delfland (SWMD) zet zich in voor de zelfredzaamheid en vitaliteit van de inwoners van Midden-Delfland. SWMD herkent zich in de beschrijving van de kenmerken van de dorpen en het buitengebied van Midden-Delfland.

SWMD vindt het heel fijn dat Positieve Gezondheid een plek heeft in de Omgevingsvisie. Daarnaast is het goed te lezen dat er veel aandacht is voor een gezonde leefomgeving met de bijbehorende elementen. Mensen zijn gebaat bij een groene leefomgeving waar ze kunnen bewegen, recreëren, elkaar ontmoeten en zich veilig voelen. Dit bevordert de vitaliteit, mobiliteit en zelfredzaamheid. Daarom juicht de SWMD het ontwikkelen van een goede visie toe.

SWMD beveelt aan om de huidige rol van de inwoners en aanwezige verenigingen en organisaties meer aandacht te geven. Als inwoners betrokken zijn bij hun dorp en het buitengebied dan helpt dat dat enorm bij het levendig, vitaal, schoon, leefbaar en veilig houden van alles. Verenigingen en organisaties zijn onmisbaar voor de vitaliteit van de dorpen en het gebied.

SWMD vindt het goed om te lezen dat de gemeente nieuwe initiatieven van verenigingen, bewoners en organisaties wil faciliteren. Zo wordt de vindingrijkheid, deskundigheid en creativiteit van bewoners benut. SWMD heeft daar goede ervaringen mee. SWMD zal de ontwikkelingen rondom de omgevingsvisie met belangstelling volgen.

Antwoord

Wij onderschrijven de stellingen uit de inspraakreactie van de SWMD. Die reactie bevestigt het belang van een kwalitatief hoogwaardige fysieke leefomgeving die bijdraagt aan een positieve gezondheid. Deze stelling ondersteunt de keuze om aandacht te besteden aan dit onderwerp in de gemeentelijke omgevingsvisie. Het is goed om te horen dat SWMD goede ervaringen heeft met het faciliteren van nieuwe initiatieven van bewoners en organisaties. Het letterlijk en figuurlijk geven van ruimte aan dergelijke initiatieven is een belangrijk onderdeel van de Omgevingswet. Wij zullen in de tekst meer aandacht besteden aan de rol die inwoners, verenigingen en organisaties nu al spelen ten aanzien van initiatieven die bijdragen aan een gezonde fysieke leefomgeving.

Conclusie

Deze inspraakreactie leidt tot een aanvulling van de omgevingsvisie ten aanzien van de rol van inwoners, verenigingen en organisaties bij initiatieven die bijdragen aan een gezonde fysieke leefomgeving.

3. Stichting Dorp, Stad en Land

Stichting Dorp, Stad en Land (DSL) is de organisatie die zich al decennia lang inzet voor met name de ruimtelijke kwaliteiten van de omgeving. DSL verzorgt sinds 2004 een onafhankelijke advisering over ruimtelijke kwaliteit voor de gemeente Midden-Delfland. Volgens DSL is de ontwerp omgevingsvisie een goed startpunt, waarmee de grote lijnen voor de toekomst prima worden uitgezet.

DSL constateert dat voor de ontwerp omgevingsvisie een insteek is gekozen die vooral is gebaseerd op behoud van de huidige kernkwaliteiten en het open houden van het landschap.

Gelet op de bijzondere positie van Midden-Delfland tussen steden als Rotterdam, Delft, Den Haag, Vlaardingen en Maassluis is dat een terechte keuze.

Midden-Delfland kiest voor het in stand houden van de melkveehouderij en het aantrekken van jonge boeren. Dit streven zou op gespannen voet kunnen staan met het landelijk beleid om de veestapel terug te dringen. Het verplaatsen van de veehouderij naar de stedelijke randstad zou een bedreiging kunnen vormen voor Midden-Delfland.

DSL vindt de expliciete keuze voor de functies melkveehouderij, natuur en recreatie een prima uitgangspunt, mits de schaal van deze functies in de gaten wordt gehouden. Een kleinschalige, duurzame veehouderij geeft de meeste kans voor een gewaardeerd open landschap in de toekomst.

DSL kan zich goed vinden in het uitgangspunt om de historische waarden van de dorpen te behouden. Ook kan DSL zich goed vinden in het uitgangspunt om waar mogelijk te verdichten in de dorpen en niet te kiezen voor grootschalige uitbreidingen. Ook de keuze om geen echt stedelijke ontwikkelingen en grootschalige opwekking van zon- windenergie geen plaats te geven in het landschap van Midden-Delfland vindt DSL een begrijpelijke keuze.

DSL wijst erop dat "het behouden en bereiken van een goede omgevingskwaliteit" een eis is van de Omgevingswet. In de ontwerp omgevingsvisie wordt daar op gewezen. DSL adviseert gemeenten om in hun omgevingsvisie duidelijk aan te geven wat zij onder omgevingskwaliteit verstaan en hoe zij dat in de toekomst willen garanderen. DSL reikt in de reactie een tekstvoorstel aan waarmee de gemeente invulling kan geven aan die aanbeveling.

Antwoord

Wij ondersteunen de reactie van DSL op basis van onze bestuurlijke opdracht vanuit de herindeling 2004 tot het in stand houden, vernieuwen en leefbaar houden van het waardevolle cultuurlandschap van Midden-Delfland. De reactie van DSL bevestigt het belang van het beschermen van het open landschap van Midden-Delfland en de bestaande kernkwaliteiten. DSL heeft de indruk dat wij met het aantrekken van jonge boeren ook nieuwe veehouderijen naar het gebied halen. Dat is een misverstand. Het gaat niet om nieuwe veehouderijen, maar om bedrijfsopvolgers voor de bestaande melkveehouderijen. Die bedrijven zijn al in overwegende mate gericht op een duurzame veehouderij, zoals een biologische bedrijfsvoering of kringlooplandbouw. Daarom verwachten wij juist dat ons beleid ondersteunend is aan Europees en nationaal beleid. In plaats van dat het hiermee op gespannen voet staat. Wij verduidelijken de tekst van de omgevingsvisie op dit punt.

Wij zijn het eens met de opmerking van DSL dat een combinatie van duurzame melkveehouderij, natuur en recreatie de juiste functies zijn voor het Midden-Delfland gebied om invulling te geven aan onze bestuurlijke opdracht. Voorwaarde hierbij is dat deze functies een schaal hebben die ruimtelijk en landschappelijk past is bij het Bijzonder Provinciaal Landschap van Midden-Delfland. Wij benoemen het belang van de juiste schaal van functies in de tekst van de omgevingsvisie.

Wij stellen een goede omgevingskwaliteit centraal in ons ruimtelijke beleid. Wij vullen de tekst over dit begrip in de omgevingsvisie aan met behulp van het tekstvoorstel van DSL.

Conclusie

De inspraakreactie van DSL leidt tot enkele verhelderende aanvullingen van de tekst van de omgevingsvisie met betrekking tot jonge boeren, de schaal van functies in het buitengebied en het begrip omgevingskwaliteit.

4. Archeologie Delft

Archeologie Delft (AD) ondersteunt de gemeente Midden-Delfland bij de uitvoering van de wettelijke taken met betrekking tot archeologie. AD geeft de gemeente Midden-Delfland complimenten voor de omgevingsvisie. Het document is goed leesbaar, aantrekkelijk vormgegeven en bevat een helder beeld voor de toekomst van Midden-Delfland. De doelen en uitgangspunten lijken haalbaar en passen bij de gemeente Midden-Delfland.

De Omgevingsvisie 1.0 is concreter dan de omgevingsvisies van andere gemeenten, omdat deze gebaseerd is op het bestaande beleid. De mate van concreetheid is echter niet over de gehele linie gelijk voor alle beleidsvelden. Het belang van het landschap en het cultureel erfgoed komt duidelijk naar voren in de visie.

Op pagina 22 staat dat er sprake zal zijn van "bijzondere aandacht voor het herkenbaar en beleefbaar maken van erfgoed en het inzetten van erfgoed als inspiratie bij gebiedsontwikkeling. Volgens AD kan niet worden opgemaakt wat dit verder concreet betekent. Daarnaast komen veel aspecten m.b.t. erfgoed niet aan bod. Dat slechts enkele specifieke punten worden uitgelicht verhoudt zich ongemakkelijk ten opzichte van het beeld van de omgevingswaarde erfgoed als een overkoepelende identiteitsdrager voor Midden-Delfland. AD denkt dat het passend is om in paragraaf 3.3. een paragraaf te wijden aan "erfgoed en cultuurhistorie" en daarin een meer overkoepelende en vooral integrale visie op te nemen die een uitwerking is van de stelling op pagina 22. AD merkt op dat dit geen pleidooi is voor een tekst over de omgang met alle erfgoedaspecten.

Verder vraagt AD om bij de uitleg over het begrip erfgoed ook het aspect archeologie te benoemen. Nu worden alleen bovengrondse zaken genoemd, maar Midden-Delfland beschikt ook over een uniek en rijk bodemarchief. Dit aspect willen wij blijven beschermen. Het is daarom wenselijk dat dit aspect in de Omgevingsvisie 1.0 genoemd wordt.

Antwoord

Wij danken AD voor de ondersteuning en de positief-kritische aanbevelingen. Die reactie bevestigt dat de Omgevingsvisie 1.0 voldoet aan enkele van de belangrijkste eisen die wij aan dit document stellen, zoals een goed leesbare tekst, een aantrekkelijke vormgeving en een heldere toekomstvisie. Wij zijn het eens met de aanbeveling om de tekst van de Omgevingsvisie aan te vullen ten aanzien van de omgevingswaarde Erfgoed.

Wij nemen daarom een alinea op in de Omgevingsvisie ten aanzien van het onderwerp "erfgoed en cultuurhistorie". Ook vullen wij de uitleg aan over het begrip erfgoed, zodat duidelijk is dat ook de archeologische waarden van het bodemarchief onder dit begrip vallen. Deze aanvulling verwerken wij in de tekst van paragraaf 3.1 van Omgevingsvisie over de ambities voor het gehele gemeentelijke grondgebied.

Conclusie

Deze inspraakreactie leidt tot een aanpassing van de tekst van de omgevingsvisie.

5. Gemeente Pijnacker-Nootdorp

De gemeente Pijnacker-Nootdorp stuurde een (ambtelijke) reactie op de omgevingsvisie. De gemeente heeft veel waardering voor de omgevingsvisie. Het document ziet er herkenbaar en aantrekkelijk uit. Ook is er veel aandacht voor de regio en het Bijzonder provinciaal landschap Midden-Delfland.

Antwoord

Wij danken de gemeenten Pijnacker-Nootdorp voor hun positieve reactie en nemen deze voor kennisgeving aan.

Conclusie

Deze inspraakreactie leidt niet tot een aanpassing van de omgevingsvisie.

6. Hoogheemraadschap van Delfland

Het Hoogheemraadschap van Delfland (hierna: Delfland) geeft aan dat hij beschikt over een watervisie. Dit is een instrument waarmee Delfland het gesprek aangaat met gemeenten over hun omgevingsvisie.

Delfland ziet in de omgevingsvisie dat de gemeente Midden-Delfland aandacht heeft voor de onderwerpen uit de watervisie voor het gebied. Delfland ziet in de omgevingsvisie graag een verwijzing naar de watervisie. Verder maakt Delfland de volgende opmerkingen over specifieke onderwerpen met betrekking tot de onderwerpen van de watervisie.

a. Handelingsperspectieven

In de tekst onder "landgebruik" ontbreekt het ontwikkelen van handelingsperspectieven. Ook mist Delfland specifieke voorstellen over hoe om te gaan met toekomstige ontwikkelingen als klimaatverandering en bodemdaling en de daarmee gepaard gaande broeikasuitstoot. Delfland vraagt om dit aan de omgevingsvisie toe te voegen.

Antwoord

De constatering van Delfland over nieuwe handelingsperspectieven is correct. Het opnemen hiervan sluit niet volledig aan op de twee uitgangspunten. De Omgevingsvisie 1.0 is alleen aangevuld met nieuw beleid voor urgente ruimtelijke opgaven, zoals klimaatverandering. In de Omgevingsvisie 2.0 komt dit onderwerp nadrukkelijker aan de orde. Ten aanzien van klimaatverandering zijn recent twee beleidsdocumenten opgeleverd die inzicht geven in de handelingsperspectieven. Deze documenten zijn de Leidraad Bodemdaling en het uitvoeringsplan voor de Visie voor het Bijzonder provinciaal landschap van Midden-Delfland (BPL).

De Leidraad Bodemdaling is een gezamenlijk product van het Hoogheemraadschap van Delfland, de provincie Zuid-Holland, LTO Noord Delflands Groen en de gemeente Midden-Delfland. Deze leidraad biedt handelingsperspectieven hoe om te gaan met bodemdaling, rekening houdend met natuur, landschap, cultuurhistorie en zoetwaterbeschikbaarheid.

In het uitvoeringsplan voor de visie voor het BPL is het thema Water en Klimaat uitgewerkt. Het doel is om de waterkwaliteit te verbeteren en water vast te houden in het gebied om zo bodemdaling, uitstoot van broeikasgassen, droogte en wateroverlast te voorkomen. Delfland is als deelnemer aan de Landschapstafel als belangrijke partner betrokken bij deze visie en de realisatie daarvan.

Wij vullen de tekst van de omgevingsvisie aan ten aanzien van het onderwerp bodemdaling.

b. Functie volgt peil

In de omgevingsvisie staat dat Midden-Delfland streeft naar het principe "functie volgt peil". Delfland vraagt om in de omgevingsvisie te benoemen hoe Midden-Delfland dat gaat doen.

Antwoord

De uitvoering van "functie volgt peil" is onderdeel van het thema Water en kwaliteit van de visie op het BPL. Dit principe is een benadering die het kabinet voorstaat voor grondwaterpeilen in veengebieden. Dat blijkt uit de aanvullingsbrief over het ontwerp van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Dit uitgangspunt is als doel vertaald in de visie op het BPL. Daarin is water vasthouden in het gebied, gerelateerd aan bodemdaling, uitstoot van broeikasgassen, droogte en wateroverlast. "Functie volgt peil" is daarbij één van de mogelijkheden. In de leidraad worden ook andere lokale maatregelen genoemd om bodemdaling tegen te gaan, waaronder waterinfiltratiesystemen en het versterken van bodemleven en bodemvruchtbaarheid. Delfland is als deelnemer aan de Landschapstafel en belangrijke ketenpartner betrokken bij deze visie en de realisatie daarvan. Daarnaast is de constatering dat het peil door Delfland wordt vastgesteld.

Wij vullen de tekst van de omgevingsvisie aan ten aanzien van het werken volgens het principe 'functie volgt peil'.

c. Klimaatadaptatie

In de omgevingsvisie staat dat klimaatadaptatieve oplossingen toegepast worden. Delfland vraagt om deze oplossingen te benoemen en waar deze worden toegepast.

Antwoord

Het college van burgemeester en wethouders van Midden-Delfland heeft in 2020 de Strategie Klimaatadaptatie voor dorp, glas en gras vastgesteld. Deze is tot stand gekomen in samenwerking met Delfland. Ook bij de vervolgstappen is Delfland nauw betrokken. De doelstellingen en de uitvoering van deze strategie maken deel uit van het door de raad vastgestelde Duurzaamheidsprogramma. Wij vullen de tekst van de omgevingsvisie aan ten aanzien van klimaatadaptatieve oplossingen. Daarbij verwijzen wij naar de Strategie Klimaatadaptatie.

d. Glastuinbouw

Delfland vraagt om in de omgevingsvisie te vermelden hoe Midden-Delfland omgaat met de verharde tuinbouwgebieden in relatie tot hittestress en de grotere kans op wateroverlast.

Antwoord

De glastuinbouw is een grote economische factor. Midden-Delfland behoort tot de 10 grootste tuinbouwgemeenten van Nederland. De afgelopen decennia zijn grote stukken niet duurzaam bestemd glas in het BPL gesaneerd. De resterende glastuinbouwgebieden zijn grotendeels duurzaam bestemd voor deze economische sector en zijn onderdeel van het glastuinbouwgebied Westland. Onder regie van de provincie Zuid-Holland wordt binnen de regionale samenwerking in de Greenport West-Holland samengewerkt aan een ruimtelijk-economische verkenning. Klimaatadaptatie in relatie tot wateroverlast is een onderdeel van deze regionale samenwerking. In de Omgevingsvisie 2.0 zal meer aandacht aan hittestress, wateroverlast en waterkwaliteit in relatie tot de tuinbouw besteed worden. De duurzaam bestemde gebieden grenzen in Midden-Delfland aan het grotere open veenweidegebied. Hierdoor is ten opzichte van de andere glastuinbouwgebieden in het Westland relatief gezien een beperkter risico op wateroverlast en hittestress.

Wij vullen de tekst van de omgevingsvisie aan ten aanzien van de onderwerpen hittestress en wateroverlast in de (duurzaam bestemde) glastuinbouwgebieden.

e. Verdichting dorpskernen

In de omgevingsvisie staat beschreven dat de dorpskernen verdicht gaan worden. Dit leidt vaak tot wateropgaven en hittestress. Over de wateropgaven merkt Delfland op dat die opgaven niet altijd in het plangebied opgelost kunnen worden. Delfland verzoekt om aan te geven hoe met deze opgaves wordt omgegaan. En vraagt om meer aandacht voor klimaatadaptief bouwen.

Antwoord

Het verdichten van dorpskernen is noodzakelijk om de vitaliteit van de dorpen te vergroten en te voldoen aan de huisvestingsbehoefte. Verdichting dient in onze visie als kans benut te worden om te komen tot een toekomstgerichte klimaatadaptieve openbare ruimte. Wij verwijzen hiervoor naar de Strategie Klimaatadaptatie voor dorp, glas en gras (2020). Wij zullen de tekst van de omgevingsvisie verduidelijken.

f. Jonge boeren

In de omgevingsvisie staat dat Midden-Delfland van plan is om jonge boeren aan te trekken. Delfland vraagt om te beschrijven wat het handelingsperspectief is van deze jonge boeren en of dit niet een kans is voor het ander gebruik van het landschap, gelet op de bodemdaling.

Antwoord

De veehouders zijn de belangrijkste beheerders van het authentieke agrarisch landschap van Midden-Delfland. Gelet op de gemiddelde leeftijd van het boerenbestand is verjonging noodzakelijk om deze functie ook in de toekomst te kunnen blijven vervullen. Het aantrekken van jonge boeren is daarmee een basisvoorwaarde om ons huidige beleid ten aanzien van agrarisch grondgebruik te continueren. Dit beleid is nader uitgewerkt in de visie op het BPL en richt zich vooral op het kleinschalig gebruik en een verdere verduurzaming van de bedrijfsvoering. Delfland is bij de realisatie hiervan betrokken.

Het handelingsperspectief hoe om te gaan met bodemdaling staat in de Leidraad Bodemdaling. Daarnaast loopt het traject Duurzaam Boer Blijven en andere ontwikkelingstrajecten. Dit is ook verwoord in de visie voor BPL. Het Hoogheemraadschap neemt actief deel aan de Landschapstafel.

In Midden-Delfland is structureel aandacht voor ondersteuning van de biologische en kringlooplandbouw. Vanuit de ervaringen van de afgelopen 12 jaar Kringlooplandbouw is geconstateerd dat dit leidt tot een aanzienlijke vermindering van de CO₂ en fosfaatuitstoot. Wij werken nauw samen met individuele melkveehouders en organisaties als LTO Delflands Groen om een duurzame bedrijfsvoering verder te bevorderen. Ook ondersteunen wij agrarische ondernemers door het programma Duurzaam Boer Blijven, het innovatienetwerk Midden IN Delfland (MIND) en faciliteren van het kringloopboeren netwerk.

Het is onze ervaring dat jonge boeren die kiezen voor Midden-Delfland een bedrijfsvoering hanteren met nadrukkelijk aandacht voor duurzaamheid, landschap, natuur, dierenwelzijn en stadland-relaties. Wij zien dan ook een handelingsperspectief voor jonge boeren ontstaan dat bestaat uit een duurzame bedrijfsvoering met nevenactiviteiten op het gebied van groenblauwe diensten en verkoop van streekproducten.

g. Waterkwaliteit

Bij glastuinbouw wordt genoemd dat wordt ingezet op het voorkomen van emissies. Delfland verzoekt om in de omgevingsvisie ook een koppeling te maken tussen kringloopboeren en waterkwaliteit.

Antwoord

Beide vormen van agrarisch ondernemen hebben een onderlinge relatie. Het voorkomen van emissies in de glastuinbouw is een belangrijk onderwerp om te voldoen aan de Kaderrichtlijn Water en het toelatingsbeleid van bestrijdingsmiddelen. Er zijn nog steeds te veel lekkages en lozingen vanuit de glastuinbouw op het oppervlaktewater die niet voldoen aan deze wettelijke normering. Dit is schadelijk voor het imago van de glastuinbouw en de onderlinge concurrentiepositie. Daarnaast is het schadelijk voor de biodiversiteit in het BPL en de verdere uitbouw van de principes van de kringlooplandbouw. Er wordt namelijk door de kringloopboeren al jaren met succes gewerkt aan het tegengaan van emissies.

Het voorkomen van emissies speelt ook een rol in ons beleid voor de glastuinbouw en de melkveehouderij. Daarbij werken wij nu al samen met Delfland. De tekst van de omgevingsvisie vullen wij aan ten aanzien van de melkveehouderij en waterkwaliteit.

h. Waterveiligheid

Een groot deel van Midden-Delfland wordt gevormd door het buitengebied waar het beschermingsniveau lager is dan in het stedelijk gebied. Delfland vraagt dit onderwerp te benoemen in de omgevingsvisie.

Antwoord

Wij vullen de tekst van de omgevingsvisie aan ten aanzien van het beschermingsniveau van het buitengebied.

i. Ketenpartner

Delfland vraagt Midden-Delfland om in de omgevingsvisie de ketenpartners expliciet te benoemen en het Hoogheemraadschap hierin op te nemen.

Antwoord

Delfland is wettelijk een ketenpartner. In de praktijk is sprake van een gewaardeerde vorm van onderlinge samenwerking om invulling te geven aan dit juridische principe, zoals de samenwerking binnen het BPL. Wij vullen de tekst van de omgevingsvisie aan, zodat duidelijk is dat Delfland een belangrijke ketenpartner is.

Conclusie

De inrichting, het ruimtegebruik en de ruimtelijke kwaliteit van Midden-Delfland en het landschap zijn onlosmakelijk verbonden met het watersysteem. Dat maakt de waterhuishouding en de aspecten daarvan tot een belangrijk onderwerp in de omgevingsvisie. Dit komt al nadrukkelijk aan de orde bij de uitgangspunten voor de Omgevingsvisie 1.0. Bij de uitwerking van de Omgevingsvisie 2.0 krijgen deze aspecten nadrukkelijk nog meer aandacht, mede ook in de vorm van concrete handelingsperspectieven. Gelet op die samenhang vullen wij de tekst van de omgevingsvisie aan over de onderwerpen die Delfland noemt in zijn vooroverlegreactie. Deze aanvulling is binnen de uitgangspunten van de Omgevingsvisie 1.0 in hoofdlijnen gebaseerd op klimaatverandering. Daarnaast benoemen we concreet de relatie met de Watervisie en de constructieve samenwerking met Delfland als ketenpartner.

7. Midden-Delfland Vereniging

De Midden-Delfland Vereniging (hierna: MDV) komt op voor het open, groen en recreatief aantrekkelijk houden van het Midden-Delfland gebied voor de inwoners van de metropoolregio Rotterdam-Den Haag. Daarbij hoort het beschermen van het cultuurhistorisch open veenweidegebied met veehouderijen, aantrekkelijke natuur en bescherming van de weidevogelstand.

De keuze van de gemeente om tijd te nemen om te komen tot een definitieve omgevingsvisie (2.0) en daarbij meerdere participatiemomenten aankondigt, juicht de MDV toe. De MDV maakt graag van de eerste gelegenheid gebruik om een aantal belangrijke punten onder de aandacht te brengen voor de aanscherping van de omgevingsvisie (1.0). Daarbij nam de MDV de eigen gebiedsvisie "Beelden van een toekomstig Midden-Delfland" van september 2020 als vertrekpunt.

Antwoord algemeen

Wij danken MDV voor de inhoudelijk deskundige en uitgebreide vooroverlegreactie. Hieruit blijkt de sterke betrokkenheid bij de toekomst en kwalitatieve ontwikkeling van het Bijzonder Provinciaal Landschap van Midden-Delfland. Een status die mede tot stand is gekomen door de inzet van MDV. Een mooi bewijs van de positief gewaardeerde samenwerking en betrokkenheid. Die samenwerking stelt ons in staat om invulling te geven aan de bestuurlijke opdracht tot het in stand houden, vernieuwen en leefbaar houden van het cultuurlandschap, mede in het belang van het stedelijk gebied. Niet alle inhoudelijke aspecten van de vooroverlegreactie van MDV passen in de twee uitgangspunten voor deze Omgevingsvisie 1.0. Die onderwerpen betrekken wij in ons huidige beleid en nemen wij mee in het proces voor de Omgevingsvisie 2.0.

a. Beschermen en initiëren

De omgevingsvisie moet zowel een beschermende als een initiërende en faciliterende werking hebben. Het buitengebied van Midden-Delfland is erg kwetsbaar. De omgevingsvisie moet daarom duidelijk en krachtig genoeg zijn om dit te beschermen. MDV ziet meerdere economische en maatschappelijke en ontwikkelingen die het boerenbedrijf onder druk zetten. Daarnaast zal de bodemdaling het agrarisch gebruik van het landschap moeilijk maken. Hier moeten de gemeente Midden-Delfland en de agrarische ondernemers op inspelen.

Antwoord

De MDV noemt hier een fundamenteel kenmerk van de ruimtelijke ordening dat gericht is op het steeds opnieuw vinden van de juiste balans tussen het "beschermen" en het "benutten" van de fysieke leefomgeving. Ten aanzien van deze uitdaging volgt Midden-Delfland het credo 'behoud door duurzame ontwikkeling'. Het is belangrijk voor het behoud en het versterken van het cultuurlandschap en monumenten dat zij een maatschappelijke functie blijven vervullen. Daarvoor is het noodzakelijk om ruimte te blijven bieden aan gecontroleerde ontwikkelingen, vanuit landschappelijke, natuurlijke, cultuurhistorische en monumentale waarden.

b. Omgevingsvisie voor het gehele Midden-Delfland gebied

De Omgevingswet biedt de mogelijkheid aan gemeenten en provincies om een gezamenlijke of regionale omgevingsvisie op te stellen. De MDV dringt er bij de gemeente op aan om met de betreffende gemeenten en de provincie Zuid-Holland te komen tot zo'n gezamenlijke omgevingsvisie. Deze omgevingsvisie kan voortborduren op de recente visie van de landschapstafel op het Bijzonder Provinciaal Landschap.

Antwoord

Op basis van de Wet natuurbescherming heeft het gebied de status van Bijzonder Provinciaal Landschap ontvangen; deze status wordt in 2022 gecontinueerd op basis van de Omgevingswet. Hiermee is het beschermingsniveau vastgelegd en is door diverse overheidspartijen het maatschappelijk belang van het landschap voor de stedelijke omgeving in visies, beleid e.d. vastgesteld. Een regionale omgevingsvisie heeft daarbij geen meerwaarde meer, zeker vanuit de wettelijke beperking dat een bestuursorgaan maar één omgevingsvisie kan vaststellen. Door de grote regionale verschillen in maatschappelijke belangen en grondgebruik is het niet waarschijnlijk dat het BPL centraal komt te staan.

De huidige samenwerking en visie van de landschapstafel met als doel om met betrokken overheden en maatschappelijke organisaties bieden meer mogelijkheden om de ruimtelijke kwaliteiten van het BPL te behouden en te versterken. Wij constateren dat onze buurgemeenten in hun omgevingsvisie aandacht hebben voor het maatschappelijk belang van het BPL en de visie van de landschapstafel gebruiken als bouwsteen.

c. De omgevingsvisie hinkt op twee gedachten

Volgens de MDV hinkt de omgevingsvisie 1.0 op twee gedachten: het omarmen van het gedachtengoed van Cittaslow en meegaan in de vaart der volkeren. Dat kan niet allebei. Althans, niet op dezelfde plek. MDV stelt daarom voor om een scherp onderscheid te maken tussen het gebied waar het gedachtengoed van Cittaslow leidend is (buitengebied en dorpskernen) en gebieden als het bedrijventerrein Harnaschpolder en de glastuinbouwgebieden waar andere regels gelden.

Voor de MDV zijn snelle verbindingen met de Rotterdamse haven, Schiphol en de rest van de wereld voor het buitengebied en de dorpen ongewenst. Deze verbindingen zouden zich moeten beperken tot de Harnaschpolder en de glastuinbouwgebieden.

De snelle verbindingen mogen niet leiden tot meer sluipverkeer door de dorpen en het buitengebied. De MDV maakt ten aanzien van dit gebied een onderscheid tussen toegang en doorgang van gemotoriseerd verkeer. Het eerste is wel gewenst, het tweede niet.

Ten aanzien van de andere gebieden dient de omgevingsvisie wel in te zetten op logische, veilige en aangename verbindingen voor langzaam verkeer. Met name in de Harnaschpolder staat dit onder druk.

Antwoord

De hoge ruimtedruk en diverse maatschappelijke opgaven vragen een permanente afweging van belangen en het maken van keuzes. De filosofie van Cittaslow zorgt voor bewustzijn over de kwaliteiten die al aanwezig zijn en zorgt voor een open oriëntatie op de wisselende maatschappelijke opgaven om de kwaliteit van leven voor inwoners, bezoekers en ondernemers te vergroten. In de omgevingsvisie benoemen wij de kwaliteiten van ons gebied. Daarbij vinden wij het van belang om te benadrukken dat Midden-Delfland zich onderscheidt van andere plattelandsgemeenten door de centrale ligging in de metropoolregio Rotterdam-Den Haag en de kwaliteit van het cultuurhistorisch waardevolle landschap. Die ligging is bij de herindeling bepalend geweest voor onze bestuurlijke opdracht.

Die ligging hangt samen met de nabijheid van steden als Delft, Den Haag en Rotterdam en een goede bereikbaarheid via het snelwegennetwerk. Dat is een gegeven met voor- en nadelen. Zo biedt deze ligging kansen voor korte ketens tussen producenten en consumenten van lokale streekproducten. Wij herkennen ook de nadelen die MDV noemt, zoals 'sluipverkeer' door de dorpen en het landschap. Het beperken van de negatieve gevolgen is niet altijd een vorm van planologie vanuit de omgevingsvisie, maar vraagt een samenhang in verschillende maatregelen. Ons beleid is erop gericht die samenhang regionaal te bevorderen vanuit onze bestuurlijke opdracht.

Verder merken wij op dat veel inwoners van de dorpen niet in Midden-Delfland werkzaam zijn, maar in de omliggende steden. Zij hebben belang bij goede verbindingen tussen hun woon- en werkplek. Vooral geldt dit voor de bewoners voor wie het lastig of onmogelijk is om met de fiets of het openbaar vervoer naar hun werk te reizen. Het gaat hierbij om verbindingen met een regionale en landelijke functie, waarbij wij ons vooral richten op een kwalitatief hoogwaardige ruimtelijke inpassing en compensatie voor verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het BPL.

Binnen Midden-Delfland onderscheiden wij meerdere gebieden met elk een eigen identiteit en kernkwaliteiten. Het bedrijventerrein Harnaspolder en de duurzame glastuinbouwgebieden onderscheiden zich inderdaad van de dorpen en het open veenweidelandschap. Dat wil niet zeggen dat het Cittaslow gedachtegoed hier geen betekenis heeft. Ook bedrijven die hier gevestigd zijn kunnen werken volgens de principes van Cittaslow en zich daarmee onderscheiden van hun concurrenten.

Ruimtelijk maken deze gebieden deel uit van de gemeente Midden-Delfland. Wij maken daarom ook een nadrukkelijk onderscheid tussen het landschap, de functies van de werklocaties en de dorpen in onze gemeente. Dat dit onderscheid aanwezig en onvermijdelijk is blijkt ook uit de opmerking van de MDV over de verbindingen voor langzaam verkeer die door deze gebieden lopen. Hier kunnen mensen werken die wonen in de dorpen en het landschap van Midden-Delfland. Vanwege deze ruimtelijke verwevenheid is het niet mogelijk een strikte scheiding aan te brengen ten aanzien van de verkeersafwikkeling.

Waar mogelijk nemen wij maatregelen om sluipverkeer door de dorpen en het landschap tegen te gaan. Een belangrijke maatregel is de nieuwe inrichting en verkeerskundige afwaardering van de N468, waardoor de weg minder geschikt wordt voor doorgaand verkeer.

d. Bescherming buitengebied niet concreet genoeg

In de omgevingsvisie wordt veel aandacht besteed aan de schoonheid, openheid en authenticiteit van het Midden-Delfland gebied. De MDV vindt dat dit te weinig concreet wordt gemaakt en onderbouwt dit met enkele voorbeelden. De omgevingsvisie biedt te weinig kaders om grenzen te stellen aan initiatieven die niet passen binnen deze visie. De MDV twijfelt of die sturing binnen de gemeente Midden-Delfland met deze omgevingsvisie voldoende is gewaarborgd.

Antwoord

Deze vooroverlegreactie van MDV is correct en naar onze inschatting gebaseerd op onvoldoende bekendheid met de nieuwe Omgevingswet. De omgevingsvisie 1.0 bevat het strategische beleid over de fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie bindt juridisch alleen het bestuursorgaan dat de visie heeft vastgesteld. Daarom bevat de omgevingsvisie geen concrete kaders voor particuliere initiatieven. Het stellen van concrete grenzen aan initiatieven loopt via de regels van het omgevingsplan. Bij het opstellen van het omgevingsplan worden de doelstellingen van de omgevingsvisie vertaald naar regels die bindend zijn voor iedereen.

De verwachting is dat wij pas na de vaststelling van de Omgevingsvisie 2.0 een omgevingsplan maken voor het volledige grondgebied van Midden-Delfland. Tot die tijd vormt het bestemmingsplan Buitengebied Gras het bindend toetsingskader voor het beoordelen van initiatieven in het open veenweidegebied. In dit bestemmingsplan zijn het ruimtelijk beleid van de Gebiedsvisie Midden-Delfland@2025 en het Landschapontwikkelingsperspectief (LOP) vertaald naar normatieve regels voor het gebruiken en bebouwen van gronden. Alleen in het geval van initiatieven die afwijken van het bestemmingsplan wordt ook getoetst aan de uitgangspunten van de omgevingsvisie en de betreffende polderuitwerking van het LOP. Daarnaast toetsen wij initiatieven die afwijken van het bestemmingsplan ook aan de provinciale regels over ruimtelijke kwaliteit. Op die manier is de sturing op de gewenste ruimtelijke kwaliteit van het landschap gewaarborgd.

e. Beschermingscategorieën

In de omgevingsvisie wordt beschreven welke provinciale beschermingscategorieën in de gemeente gelden. Daarbij wordt niet vermeld wat het doel is van deze categorieën en waartegen zij bescherming bieden. De MDV vraagt om de tekst op dit punt in begrijpelijke taal aan te vullen. Daarnaast zou het goed zijn om voor de volledigheid ook de provinciale stiltegebieden en de beschermde dorpsgezichten van 't Woudt en de historische kern Maasland te noemen en op de kaart aan te duiden.

In de omgevingsvisie wordt vervolgens geconstateerd dat deze beschermingscategorieën geen bescherming hebben geboden aan grootschalige infrastructurele projecten in het gebied. De MDV onderschrijft dit, maar stelt dat deze beschermingscategorieën ook geen bescherming boden tegen andere ontwikkelingen als woningbouw en stallen. De MDV had verwacht dat deze conclusie zou leiden tot extra beschermende maatregelen in de omgevingsvisie. Die verwachting wordt in het geheel niet waargemaakt.

Antwoord

De provinciale beschermingsgebieden zijn weergegeven op de kaart met de visie op het buitengebied en de kaart met de kenmerken en kwaliteiten van het buitengebied. Ook worden deze gebieden genoemd op pagina's 15 en 23.

Wij herkennen ons niet in de uitspraak van de MDV over de werking van deze beschermingsgebieden. Het landschap van Midden-Delfland is door de dynamiek van menselijk handelen ontstaan. Zeker gezien de ligging in de sterk verstedelijkte Randstad zal het landschap een dynamische ontwikkeling blijven doormaken. Het is niet reëel om te verwachten dat de beschermde status van deze gebieden zelf ontwikkelingen uitsluit die maatschappelijk noodzakelijk geacht worden, zoals het doortrekken van de Rijksweg A4. Het maatschappelijk belang, de beschermingscategorie en status van het landschap dragen er wel aan bij dat bij infrastructurele ontwikkelingen zoveel mogelijk worden vermeden en indien deze onvermijdelijk zijn op een zorgvuldige wijze ruimtelijk worden ingepast met compensatie. Zo zijn bij het doortrekken van de Rijksweg A4 inpassing- en compensatiemaatregelen getroffen. Op die manier zijn de beschermingscategorieën van meerwaarde.

In het agrarisch kerngebied van Midden-Delfland is geen ruimte voor woningbouw. Wel maakte de raad het mogelijk om nieuwe, hogere stallen te bouwen. Die grotere hoogte biedt voordelen voor het dierenwelzijn en de duurzame bedrijfsvoering ten aanzien van ventilatie (voorkomen hittestress) en daglichttoetreding.

Wij zullen de tekst van de omgevingsvisie aanvullen met een uitleg over de werking van de beschermingscategorieën. Ook zullen wij het beschermde dorpsgezicht van 't Woudt aanduiden op de kaarten van het buitengebied en noemen in de tekst over het buitengebied.

Ten aanzien van het onderwerp beschermende maatregelen verwijzen wij naar ons antwoord onder d.

f. Infrastructuur

In het concept van de omgevingsvisie zegt de gemeente ruimte te bieden aan de verbreding van de rijksweg A4 en de verdubbeling van de spoorlijn Den Haag – Rotterdam. Voor de MDV is dit een onverwacht en onverteerbare stellingname. De stellingname is in tegenspraak met de 'bouwsteen ruimtelijke kwaliteit'. Ondanks de voorwaarde van landschappelijke inpassing en compensatie. MDV dringt erop aan om 'ruimte bieden aan verbetering van enkele belangrijke infrastructuurele verbindingen te schrappen' uit de omgevingsvisie.

De gemeente Midden-Delfland heeft zich eerder uitgesproken tegen de verbreding van de rijksweg A4. Het feit dat de gemeente de verbreding niet kan tegenhouden, betekent niet dat de gemeente zich voor de verbreding moet uitspreken.

Ten aanzien van de spoorwegverdubbeling merkt de MDV op dat dit project in breder perspectief gezien een goede ontwikkeling is. Wel vindt de MDV dat in de omgevingsvisie expliciet moet worden geformuleerd waar die ontwikkeling aan moet voldoen, namelijk verbetering van de ontsluiting per trein van het Midden-Delfland gebied en een substantiële vermindering van de barrièrewerking van de spoorlijn voor langzaam verkeer en fauna, bij voorkeur door het ondergronds maken van het spoor.

De MDV vindt het enthousiasme over het project WarmtelinQ voorbarig. Vooralsnog is de aansluiting van de gemeente Midden-Delfland niet zeker en het ziet er niet naar uit dat voor een voor Midden-Delfland minst schadelijk tracé wordt gekozen. De MDV vindt dat de gemeente deze ontwikkeling pas kan omarmen als deze zaken gegarandeerd zijn.

Antwoord

Onze gemeente hanteert als basis uitgangspunt geen aantasting van het groene landschap. De Nationale Omgevingsvisie benoemt diverse maatschappelijke belangen, die in combinatie met het landschap van Midden-Delfland conflicterend kunnen zijn. Het landschap vervult diverse stedelijke functies zoals groene longen, klimaatmitigatie en -adaptatie, gezondheid en ontspanning, natuur- en voedselproductie. Indien alleen sprake is van een economisch-financiële afweging prevaleert het belang van het landschap.

Vervolgens is het uitgangspunt dat bij aantasting minimaal compensatie plaatsvinden die bij voorkeur ook kan leiden tot een verbetering. Hoe ingrijpender de aantasting, des te steviger de inzet op compenserende maatregelen. Hierbij sluiten wij aan bij de provinciale visie Rijke groenblauwe leefomgeving en de visie op het BPL. Compenserende maatregelen kunnen zijn:

- Versterken van ruimtelijke kwaliteiten, zoals herstel of realisatie van zichtlijnen, verwijderen van vervuilende bedrijven (niet duurzame glastuinbouw, autosloperij, niet agrarische aannemers);
- Versterken van recreatieve waarden, zoals nieuwe of verbindende routestructuren;
- Realiseren van nieuwe of versterkende natuurwaarden en biodiversiteit;
- Financiële bijdragen om projecten die ondersteunend aan de visie op het BPL te realiseren of bedragen die structureel bijdragen aan een hoger niveau van beheer en onderhoud.

Wij vullen de tekst van de omgevingsvisie aan met de mogelijke negatieve gevolgen voor het landschap en het woon- en leegklimaat van onze inwoners. Voor zover mogelijk zullen wij de voorwaarden benoemen waar deze projecten volgens de gemeente Midden-Delfland aan moeten voldoen. Daarbij noemen wij als gemeentelijk uitgangspunt dat wij niet meewerken aan grootschalige infrastructuurprojecten, tenzij de kwaliteit van ons landschap er kwantitatief en kwalitatief op vooruit gaat.

Voor het project verbreding A4 is ons uitgangspunt dat dit, mede als gevolg van de verkeerskundige beperkingen bij de Ketheltunnel, geen oplossing is voor de verbetering van de regionale en nationale verkeersproblematiek. Dit standpunt is door meerdere regionale overheden ingenomen. Vooralsnog is op nationaal niveau het uitgangspunt de verbreding wel te realiseren. In dit scenario proberen wij aantasting van het landschap te voorkomen en tegelijkertijd met onze inbreng in het overleg met het ministerie compenserende maatregelen aan het project toe te voegen.

Wij ondersteunen het project Warmteling, omdat dit een positieve bijdrage kan leveren aan de maatschappelijke opgave voor het verduurzamen van het warmtegebruik in onze regio. Omdat de leiding ook gebruikt kan worden voor het transport van warmte die is opgewerkt door geothermie, zien wij dit project ook als een kans om geothermie in onze regio te stimuleren. Wel dient bij de keuze van het tracé en de aanleg van de leiding nadrukkelijk rekening te houden met de kwaliteit van het landschap.

Onze gemeente was betrokken bij het proces om te komen tot het leidingtracé. Er zijn door diverse partijen vooroverlegreacties ingediend op het gekozen tracé. Op basis hiervan zal de gemeente haar definitieve standpunt bepalen ten aanzien van het tracé en de aanleg van de leiding.

g. Veeteelt en natuur

Het valt de MDV op dat er wel een aparte paragraaf in de omgevingsvisie is opgenomen over de glastuinbouw, maar niet over veeteelt of natuur. Deze onderwerpen zijn verstoppt in de paragraaf 'grondgebruik'. De tekst over duurzame melkveehouderij die waar nodig verweven is met natuur roept bij de MDV veel vragen op. Deze vragen raken aan de ambitie die de MDV van een landbouwgemeente verwacht. De tekst van de omgevingsvisie maakt die verwachting niet waar. Ook mist de MDV een tekst over de gebieden waar natuur niet verweven is met de landbouw, maar samenhangt met recreatie of een zelfstandige functie heeft. De MDV vraagt de gemeente om in de toekomstgerichte deel van de visie aan te geven wat zij doet om meer biodiversiteit te bereiken in deze gebieden.

Antwoord

Het grootste deel van ons grondgebied bestaat uit het open veenweidegebied met als pijler de melkveehouderij. Als het gaat om het onderwerp 'grondgebruik' is de melkveehouderij de meest in het oog springende functie. Er zijn ook andere functies zoals natuur en recreatie. Los van de inhoudsopgave van de omgevingsvisie kan niet worden gesteld dat dit onderwerp verstoppt is in de omgevingsvisie. Het agrarisch kerngebied is een 'rode draad' bij de beschrijving van de kernkwaliteiten van ons landschap.

Het beschermen van het landschap is een bestuurlijke opdracht aan onze gemeente. Ons economisch profiel wordt gevormd door de glastuinbouw, het MKB en de Harnaschpolder. Deze werklocaties zijn ook onderdeel van ons grondgebied. Vanuit het economisch profiel vinden wij het nodig om een aparte paragraaf te wijden aan de glastuinbouw.

Gelezen de discussie die voortvloeit uit de vooroverlegreactie lijkt het ons beter om ook een aparte paragraaf te wijden aan de toekomst van de duurzame melkveehouderij en de natuur. Daarbij merken wij op dat het begrip "duurzame melkveehouderij" beter past bij ons ruimtelijk beleid dan het begrip veeteelt. In de teksten van die paragrafen kunnen wij ook meer duidelijkheid geven over de verwevenheid van deze functies, zowel onderling als met de recreatiefunctie.

h. Recreatie

De tekst van de omgevingsvisie over recreatie is weinig concreet. De recreatiedruk in het buitengebied neemt toe. Dat leidt op hoogtijdagen soms al tot ergernis en overlast. De MDV stelt voor om dit tegen te gaan door voorzieningen en recreatiemogelijkheden te ontvlechten die niet goed samengaan. Het realiseren van 'poorten' waar recreanten gestimuleerd worden om over te stappen van de auto op de fiets zijn ook een deel van de oplossing. Dergelijke keuzes worden in de omgevingsvisie niet gemaakt.

Daarnaast vraagt de MDV om in de omgevingsvisie ook aandacht te besteden aan de stadsrandbossen. Hoewel deze bossen met uitzondering van het Maaslandse Bos gelegen zijn op het grondgebied van andere gemeenten, is de functie van deze bossen nauw verweven met de recreatie in Midden-Delfland. Voor een meer divers aanbod en spreiding van recreatievoorzieningen is een andere inrichting van deze bossen nodig. Daarbij kan ook worden ingezet op meer biodiversiteit.

Tot slot juicht de MDV het toe als in de omgevingsvisie ook aandacht wordt besteed aan mindervalide bewoners en bezoekers van de gemeente.

Antwoord

Wij herkennen het beeld van de MDV dat er op hoogtijdagen veel recreanten gelijktijdig het Midden-Delfland gebied bezoeken en het druk kan zijn op de fietspaden en bij sommige voorzieningen. Dit geldt ook voor de recreatiedruk op het water.

Samen met de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH), Coöperatief Beheer Groengebieden (CBG) en PUUUR Midden-Delfland werken wij aan data-analyse van bezoekers aan het Midden-Delfland gebied, zodat wij o.a. kunnen inzetten op bewuste bezoekersspreiding.

Ook delen wij de verwachting dat het aantal mensen dat Midden-Delfland gelijktijdig zal bezoeken de komende jaren verder toeneemt. Leidraad voor het toekomstig beleid is onderdeel van de visie op het BPL. Wij nemen in het kader van het proces voor de Omgevingsvisie 1.0 vooralsnog kennis van de oplossingen die de MDV aandraagt om de ergernis en overlast als gevolg van deze drukte te voorkomen dan wel te verminderen. Deze oplossingen vragen om een zorgvuldig participatietraject en overleg met buurgemeenten en andere organisaties. Daarbij denken wij aan terreinbeherende organisaties als de Coöperatief Beheer Groengebieden Midden-Delfland (CBG), Staatsbosbeheer (SBB) en Natuurmonumenten. Omdat de omgevingsvisie 1.0 gebaseerd is op het bestaande ruimtelijke beleid noemen wij deze oplossingen met uitzondering van de 'poorten'(paragraaf 3.2.4) niet over. De stadsrandbossen staan aangeduid op de kaarten van het buitengebied als 'recreatieve randen verweven met de stad'.

Wij zullen de andere oplossingen van het ontvlechten en het anders inrichten van de stadsrandbossen betrekken in ons overleg met de andere gebiedsoverheden in de Landschapstafel BPL en voor zover mogelijk bij de voorbereiding en het participatietraject van de omgevingsvisie 2.0. In de visie van het BPL is 'Bekendheid' één van de thema's, waarbij ook duidelijk een samenhang is met andere thema's zoals biodiversiteit.

i. Bodemdaling

Bodemdaling is op de lange termijn één van de grootste uitdagingen voor de gemeente Midden-Delfland. Samen met andere instanties zal de gemeente hiervoor oplossingen moeten verzinnen. Bodemdaling wordt in de omgevingsvisie wel genoemd als 'trend / ontwikkeling', maar de tekst wekt niet de indruk dat de gemeente hier fors mee aan de slag gaat. MDV weet dat de gemeente bodemdaling wel degelijk zeer serieus neemt, maar dat komt niet tot uitdrukking in de tekst van de omgevingsvisie. De MDV doet enkele suggesties om de tekst aan te vullen met concrete acties door de gemeente. Ook wijst MDV op het spanningsveld tussen het principe 'functie volgt peil' en het uitgangspunt van de 'bouwsteen landbouw'. De MDV verwacht niet dat de omgevingsvisie daar een oplossing voor biedt, maar vraagt wel om de discrepantie te benoemen met de aankondiging dat de gemeente een regierol heeft bij het zoeken naar de oplossingen hier naar.

Antwoord

Wij onderschrijven dat bodemdaling een uitdaging vormt voor de gemeente Midden-Delfland en haar samenwerkingspartners. Daarom hebben wij beleidsmatig de nodige aandacht voor dit onderwerp. In samenwerking met LTO Noord, de provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap van Delfland is de 'Leidraad Bodemdaling Midden-Delfland' vastgesteld. De leidraad is gericht op ondersteuning bij het nemen van maatregelen door boeren en andere grondeigenaren op de korte termijn. Wij vullen de tekst van de omgevingsvisie op dit punt aan, zodat beter tot uitdrukking komt dat dit onderwerp planologische consequenties voor het ruimtegebruik kan hebben. Daarbij merken wij op dat wij de gevolgen van bodemdaling voor het grondgebruik van Midden-Delfland en de mogelijke oplossingsrichtingen zien als een onderwerp voor de voorbereiding en het participatietraject van de omgevingsvisie 2.0. Ook krijgt dit thema aandacht in de Landschapstafel BPL Midden-Delfland. Dit is onderdeel van het thema Water & Kwaliteit in de visie en het uitvoeringsplan. Hierin wordt "water vasthouden" genoemd als doelstelling in relatie tot onder andere bodemdaling, maar ook uitstoot broeikasgassen, droogte en wateroverlast. Ook ligt er een relatie met andere thema's uit de visie zoals Biodiversiteit (weidevogels) en Duurzame Landbouw.

j. Energietransitie

In de omgevingsvisie staat bij het opwekken van duurzame energie voorop dat dit past bij de ruimtelijke kwaliteit van de dorpen en het landschap. Binnen die randvoorwaarde ziet de gemeente ruimte voor 'individuele kleinschalige windmolens op erven'. Voor de MDV is een belangrijk aspect van het criterium 'passen bij de ruimtelijke kwaliteit' dat installaties niet opvallend zichtbaar zijn. De MDV vindt het niet waarschijnlijk dat windmolens hieraan kunnen voldoen, omdat deze ongehinderd wind moeten vangen. De MDV vraagt om dit scherper te formuleren. Ook op en rond de beeldbepalende erven van Midden-Delfland.

Antwoord

Het is correct dat het ruimtelijk en landschappelijk inpassen van kleinschalige windmolens op gespannen voet staat met een ongehinderde windvang.

Het zal daarom bij vergunningstrajecten in een deel van de gevallen niet mogelijk zijn om die twee zaken te combineren. In die gevallen kan het plaatsen van een windmolen geen doorgang vinden en verlenen wij geen toestemming daarvoor.

Wij onderschrijven het criterium van de MDV dat een kleine windmolen alleen past in het open veenweidegebied als de installatie niet opvallend zichtbaar is. Met dien verstande dat het gaat om de zichtbaarheid vanaf de openbare weg en vanuit voorzieningen die publiek toegankelijk zijn. Ook hebben wij aandacht voor de gevolgen voor weidevogels en beeldbepalende erven, waaronder erven met monumentale gebouwen.

Wij vullen de tekst van de omgevingsvisie op dit punt aan.

k. Ervenvisie

Het valt de MDV op dat er weinig aandacht uitgaat naar de (ruimtelijke kwaliteit van) boerenerven, terwijl de gemeente daar de afgelopen jaren toch flink op heeft ingezet ten aanzien van een goede inpassing van nieuwe ontwikkelingen op de erven. Daarbij speelt ook de beplanting een belangrijke rol. De MDV ziet de omgevingsvisie als een uitgelezen kans om de basis te leggen voor een 'ervenvisie'. De gemeente kan die visie concretiseren door het blijven aanbieden van kennis en zo nodig een financiële tegemoetkoming. Deze tegemoetkoming kan (een agrarisch ondernemer) helpen om keuzes te maken die veel beter uitpakken voor het landschap, maar bedrijfsorganisatorisch minder voor de hand liggen.

Antwoord

Wij zullen de tekst van de omgevingsvisie aanvullen met een alinea over het belang van de ruimtelijke kwaliteit van erven en de bij het erf behorende elementen, waaronder de beplantingselementen. Vanwege het karakter van de omgevingsvisie beperken wij ons tot een algemene tekst. Een ervenvisie met financiële compensatie past niet bij de gekozen uitgangspunten. Het ambitieniveau ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit van erven bij agrarische bedrijven en een eventuele financiële tegemoetkoming zien wij als een onderwerp dat betrokken kan worden bij de voorbereiding en het participatietraject van de Omgevingsvisie 2.0. Overigens is een financiële vergoeding op dit moment al mogelijk voor het onderhoud van groen op boerenerven vanuit de stichting Groenfonds Midden-Delfland.

l. Kleinschaligheid

In het ontwerp van de omgevingsvisie wordt het begrip kleinschaligheid alleen gebruikt in relatie tot de dorpen, de recreatie en de energieopwekking. De MDV ziet het streven naar het behoud van kleinschaligheid ook graag verbonden aan het buitengebied en de landbouw.

Antwoord

De landbouw in Midden-Delfland is relatief kleinschalig ten opzichte van landbouw in andere delen van Nederland. In het gemeentelijk beleid gaat het niet zozeer om het streven naar kleinschalige landbouw, maar om een duurzame landbouw op een schaal en met een intensiteit die passend is bij het landschap van Midden-Delfland.

Voor het begrip duurzaamheid in algemene zin hanteren wij de definitie van de VN-commissie Brundtland. Voor duurzame landbouw gaan wij uit van de definitie van kringlooplandbouw van het rapport 'Kringlooplandbouw in de praktijk – analyse en aanbevelingen voor beleid' van Erisman en Verhoeven (Louis Bolk Instituut 2019): "*Kring-looplandbouw is het optimaliseren van het bedrijfsrendement in de brede zin (economisch en sociaal-maatschappelijk) door zo veel mogelijk gebruik van eigen resources in evenwicht en met respect voor de omgeving (bodem-, lucht-, water- en natuurkwaliteit, landschappelijke waarde, klimaat en dierenwelzijn).*"

Verder is van belang dat de bedrijfsgebouwen, de verharding en de beplantingselementen die horen bij een agrarisch bedrijf een omvang en een uitstraling hebben die past bij de kenmerken en oorsprong van het open veenweidelandschap van Midden-Delfland.

m. Bomen in het open landschap

De MDV wijst op de schijnbare tegenstelling tussen de waarde van de openheid van het veenweidelandschap en de waarde van bomenrijen, bomengroepen en solitaire bomen voor de biodiversiteit en beleving van dit landschap. Veel bomen hebben ook een cultuurhistorische waarde. Volgens de MDV kan een strikte interpretatie van het Landschapsontwikkelingsperspectief (LOP) leiden tot ongewenste bomenkap en wijst daarbij op de discussie rond de provinciale weg N223. De MDV vraagt nadrukkelijk om het LOP te herzien.

Antwoord

Wij onderschrijven de door de MDV genoemde waarde van bomen voor het BPL. Daarom heeft de gemeenteraad een bomenlijst vastgesteld die is gebaseerd op de bomeninventarisatie die de MDV samen met andere lokale organisaties heeft uitgevoerd. Het is verboden om deze bomen te kappen zonder omgevingsvergunning.

Bij het nemen van een besluit over een aanvraag om een omgevingsvergunning voor het kappen van een of meer bomen maken wij elke keer opnieuw een belangenafweging. Bij deze afweging houden wij ook rekening met het belang van de openheid van het veenweidelandschap. Daarbij merken wij op dat een open landschap minder aantrekkelijk is voor predatoren die een gevaar vormen voor de weidevogels.

Wij begrijpen de zorg van de MDV dat een strikte en eenzijdige interpretatie van het LOP leidt tot ongewenste bomenkap. Wij zijn echter niet voornemens om het LOP te herzien. Wel vullen wij de tekst van de Omgevingsvisie 1.0 aan ten aanzien van de genoemde belangenafweging. Deze tekst vormt dan samen met het LOP het beleidskader voor de aanvragen om omgevingsvergunningen voor het kappen van bomen in het buitengebied.

n. Sluipverkeer

De MDV zou graag zien dat in de omgevingsvisie een aanzet wordt gegeven tot oplossingen voor het sluipverkeer over de polderwegen in het buitengebied. De MDV noemt daarbij de Zouteveenseweg, de Rotterdamseweg, de Schieweg, de Gaagweg / Oostgaag en de Woudseweg.

Antwoord

De Omgevingsvisie 1.0 is gebaseerd op het bestaande beleid en het nieuwe beleid over klimaatadaptatie en de energietransitie. De enige maatregel tegen sluipverkeer dat deel uitmaakt van het bestaande ruimtelijke beleid is het anders inrichten van de provinciale weg N468. De gemeente Midden-Delfland wordt de wegbeheerder van deze weg. Omdat vaststaat dat deze weg voor de overdracht door de provincie een nieuwe inrichting krijgt, kan deze maatregel in de omgevingsvisie worden genoemd.

In de diverse regionale overleggen is onze inbreng er altijd op gericht om bij infrastructurele maatregelen te wijzen op de noodzaak dat geen ongewenste verkeerskundige effecten optreden. Beleidsmatig dringen wij aan op maatregelen die er zoveel mogelijk toe leiden dat doorgaand verkeer gebruik maakt van het doorgaande wegennet. Op dit moment zijn er geen concrete andere oplossingen en maatregelen die onderdeel kunnen zijn van de Omgevingsvisie 1.0.

Omdat het weren van sluipverkeer een lastig probleem is en de wegen in Midden-Delfland onlosmakelijk verbonden zijn met het regionale en landelijke wegennet vragen nieuwe maatregelen om een goede afstemming met de regiogemeenten, de MRDH, de provincie en Rijkswaterstaat. Daarnaast houden wij bij het treffen van maatregelen rekening met de gevolgen van deze maatregelen voor de bereikbaarheid van onze ondernemers, waarvan een deel ook sterk afhankelijk is van het goederentransport over de lokale autowegen.

o. Verweving dorpen met het landschap

De MDV stelt dat ten onrechte in het ontwerp van de omgevingsvisie wordt geschreven over de verbindingen van de dorpen naar het landschap. Volgens de MDV staan de nieuwbouwwijken aan de buitenkant van de dorpen met hun rug naar het landschap. Het landschap ervaar je volgens de MDV alleen vanuit de tuinen van de buitenste bebouwingsrij. MDV vraagt de gemeente om dorpen en landschap meer met elkaar te verweven, waarbij het landschap vanuit veel meer huizen in de dorpen ervaren kan worden.

Antwoord

De tekst over de verbindingen gaat vooral over de verbinding door middel van aantrekkelijke wandel- en fietspaden. Die toelichting is niet gericht op de zichtrelatie tussen de woningen in het dorp en het omringende landschap.

De recreatieve paden maken het eenvoudig voor dorpsbewoners om een ommetje te maken, waarbij men goed gebruik kan maken van de folder van de MDV uit 2016 met 40 ommetjes.

Zoals de MDV zelf constateert zijn de dorpen de afgelopen decennia zo gegroeid dat veel woningen die zichtrelatie niet (meer) hebben. Wij gebruiken de mogelijkheden om bij woningbouwprojecten meer aandacht te geven aan het verweven van dorp en landschap. Bijvoorbeeld bij het project van de 'Maaslandse Zoom'. Daarbij gaat het om het behoud van de zichtlijn vanaf de Hofsingel op het landschap en het uitbreiden van het wandelpadennetwerk dat de dorpskern verbindt met de dorpsrand en het buitengebied. Ook zijn 2 appartementencomplexen zodanig gepositioneerd dat deze uitzicht hebben over het landschap.

Overigens gaat het bij verbindingen niet alleen om zichtlijnen en wandelroutes, maar ook om biodiversiteit en klimaatadaptatie. Zo draagt meer groen met een grotere diversiteit in de tuinen bij woningen in het dorp ook bij aan de thema's biodiversiteit en klimaatadaptatie. Deze 'groene vingers' moeten het groen in de dorpen ecologisch verbinden met het groen in het landschap.

p. Maaslandse Poort

De MDV stelt dat over de Maaslandse Poort wordt geschreven alsof deze al af is. De MDV stelt dat het aanbod van voorzieningen nog niet optimaal is en dat ook de samenhang van de voorzieningen en de herkenbaarheid van de poort beter zou kunnen. De MDV juicht het toe als in de omgevingsvisie meer van dit soort poorten worden aangekondigd.

Antwoord

Terecht constateert MDV dat de Maaslandse Poort nog niet volledig is gerealiseerd. De omgevingsvisie voorziet in een wenselijk toekomstbeeld. Ten aanzien van de Maaslandse Poort verduidelijken wij de tekst zodat blijkt dat de poort nog niet af is. Hoewel het idee van 'poorten' in de gebiedsvisie wordt genoemd en mogelijke locaties worden aangeduid, is er onvoldoende zicht op nieuwe poorten om deze op te nemen in de omgevingsvisie 1.0. Daarbij merken wij op dat een deel van de poorten ook gerealiseerd zouden kunnen worden in delen van het Midden-Delfland gebied die liggen op het grondgebied van andere gemeenten.

q. Telen van mais

MDV constateert dat in toenemende mate percelen land in Midden-Delfland worden gebruikt voor het telen van mais. Dit gewas groeit tot een hoogte die de openheid van het landschap aantast. MDV sluit niet uit dat dit bijdraagt aan korte ketens, maar denkt dat het mogelijk is om een beter optimum te vinden.

Antwoord

Wij nemen dit vraagstuk mee bij de voorbereiding van de omgevingsvisie 2.0. Daarbij leggen wij ook een relatie met de opgaven van circulaire landbouw en het tegengaan van bodemdaling. Als ook andere opgaven die omschreven worden in de visie op het Bijzonder Provinciaal Landschap.

Dit zijn (a) Duurzame Landbouw, waaronder kringlooplandbouw, (b) Biodiversiteit in relatie tot o.a. weidevogels en andere flora en fauna en (c) Water en Klimaat, waarbij het gaat om het vasthouden van water in relatie tot het voorkomen van bodemdaling, uitstoot van broeikasgassen, droogte en wateroverlast.

r. Ambities Harnaschpolder

De MDV stelt dat er in de omgevingsvisie positief gesproken wordt over de 'hoge kwaliteit' en 'duurzaamheid' van de Harnaschpolder. Volgens de MDV wijkt de Harnaschpolder in de praktijk niet veel af van andere bedrijventerreinen. De MDV constateert dat de gemeente weinig regie voert over het ontwikkelingsproces en vraagt hoe wij de hoge ambities alsnog gaan waarmaken.

Antwoord

Het regionale bedrijventerrein maakt deel uit van de integrale gebiedsontwikkeling van de Harnaschpolder. Een onderdeel van de samenwerking van de gemeenten Midden-Delfland, Delft, Den Haag en Maassluis is het oprichten en financieren van het Groenfonds Midden-Delfland. Door de ontwikkeling van het bedrijventerrein kwam meer dan 2 miljoen euro beschikbaar voor projecten van het Groenfonds die bijdragen aan het behoud en versterking van het open agrarisch cultuurlandschap van Midden-Delfland en het versterken van de relatie tussen stad en land.

Vanaf het begin van de planvorming over de Harnaschpolder was het uitgangspunt dat dit bedrijventerrein een hoge kwaliteit zou krijgen. Voor de ontwikkeling van dit bedrijventerrein is een apart Bedrijvenschap opgericht. Het Bedrijvenschap Harnaschpolder is financieel zwaar geraakt door de economische crisis die begon in 2008. Om die reden was het bedrijvenschap genoodzaakt om een verbreding toe te staan ten aanzien van de bedrijven die zich hier konden vestigen. Ten aanzien van deze bijstelling hebben wij en onze partners continue aandacht voor de mogelijke gevolgen voor de ruimtelijke kwaliteit en de duurzaamheid van het bedrijventerrein behouden. Wij voeren hier regie op binnen de financiële mogelijkheden. Ten aanzien van de duurzaamheid van het bedrijventerrein blijkt dit o.a. uit onze recente inzet op zonnepanelen op de daken van de bedrijfsgebouwen. Tevens is door een extern bureau recentelijk onderzoek gedaan naar verdere verduurzamingsmogelijkheden. De kwaliteit van de openbare ruimte kan nu nog niet worden gewaardeerd. Die volgt pas nadat 90% van de kavels is uitgegeven.

In opdracht van de provincie Zuid-Holland is de vitaliteit van de bedrijventerreinen onderzocht. Uit dit onderzoek blijkt dat het bedrijventerrein Harnaschpolder bovengemiddeld presteert op het gebied van duurzaamheid, met name ten aanzien van het aspect 'circulaire economie'. Het Bedrijvenschap heeft een impactanalyse gedaan van de ontwikkeling Harnaschpolder. Daar blijkt uit dat de bijdrage aan zonne-energie vanuit de Harnaschpolder al substantieel is en dat er nog potentie is om dit verder uit te breiden. In het uitgiftebeleid wordt hier door het Bedrijvenschap op gestuurd. Daarnaast wijzen wij op het recent ontwikkelde foodpark 't Harnasch dat volledig gasloos is en de eigen energie opwekt met zonnepanelen. Daarnaast is extra aandacht voor de groene omgeving van de restaurants op dit foodpark.

s. Verspreid liggend glas

MDV ondersteunt het idee van het saneren van verspreid liggend glas, maar constateert dat in het ontwerp van de omgevingsvisie ontbreekt aan plannen om dit te realiseren.

Antwoord

Het is juist dat de omgevingsvisie de ambitie benoemt om verspreid liggend glas te saneren zonder daar concrete plannen aan te verbinden. Hierin volgt de omgevingsvisie het bestaande, ruimtelijke beleid. Wij zullen de toekomst van deze tuinbouwbedrijven wederom betrekken bij het opstellen van de Omgevingsvisie 2.0.

t. Emissieloze kas

Bij het concept van de 'emissieloze kas' gaat het om het voorkomen van de lozing van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen. De MDV juicht het toe als dit in de omgevingsvisie wordt verruimd naar de emissie van CO₂ en lichtemissie.

Antwoord

In de omgevingsvisie zal de beschrijving van het concept van de 'emissieloze kas' worden verruimd tot een aanpak van emissies van meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen, CO₂ en licht. Deze integrale benadering past goed bij de geest van de Omgevingswet. Overigens worden deze aspecten in de praktijk in verschillende gremia geagendeerd.

u. Lichthinder

De MDV vindt dat de omgevingsvisie ook beperkingen moet opleggen aan het aspect lichthinder. Volgens de MDV betreft het lichtgevende reclame-uitingen in het buitengebied.

Antwoord

Het opnemen van regels over lichthinder en het uitsluiten van lichtgevende reclame-uitingen in het buitengebied kan alleen via het omgevingsplan.

Wel kunnen wij in de tekst van de omgevingsvisie opnemen dat 'donkerte' een gewenste kwaliteit is van het open veenweidegebied. Hierbij noemen wij de negatieve gevolgen van lichthinder voor de natuur, de nachtrust en daarmee de gezondheid van mens en dier en het landschap door horizonvervuiling. Wij vullen de tekst van de omgevingsvisie aan ten aanzien van lichthinder.

v. Kaartmateriaal

De MDV constateert dat de Omgevingsvisie 1.0 rijkelijk is voorzien van beeldmateriaal, maar dat de kaarten fouten bevatten en vragen oproepen. Deze fouten en vragen benoemt de MDV in de bijlage bij de reactie.

Antwoord

Wij corrigeren de fouten in de kaarten en verduidelijken de legenda en de gebruikte legenda-eenheden. Zodoende verbeteren wij de leesbaarheid van de kaarten. En nemen wij onduidelijkheden over de betekenis van de gebruikte legenda-eenheden weg.

Conclusie

De vooroverlegreactie van de MDV leidt tot meerdere aanpassingen aan de teksten en de kaarten van de omgevingsvisie. Een deel van de onderwerpen die de MDV aandraagt passen niet bij de uitgangspunten voor de Omgevingsvisie 1.0. Deze onderwerpen betrekken wij zo veel mogelijk bij de voorbereiding van de Omgevingsvisie 2.0.

8. Wonen Midden-Delfland

Woningcorporatie Wonen Midden-Delfland (hierna: WMD) geeft aan dat haar inspraakreactie aansluit op haar reactie op het concept bod op de regionale woningmarktafspraken van de gemeente Midden-Delfland.

a. Proces: van woonvisie naar omgevingsvisie

WMD vraagt om actueel woonbeleid passend bij de huidige opgave en om de tijdige betrokkenheid van partners in het proces om te komen tot een omgevingsvisie.

Ten aanzien van het woonbeleid merkt WMD op dat de gemeente Midden-Delfland heeft besloten om dit beleid de komende periode niet te actualiseren. Het is lang geleden dat de gemeente nieuw woonbeleid heeft ontwikkeld met haar partners.

WMD betreurt dit en stelt dat de Woonvisie 2010-2025 en de Woonagenda 2016-2020 een beperkte beleidsbasis bieden vanuit wonen voor de omgevingsvisie. WMD ziet de opgave op de woningmarkt bij uitstek als een regionaal vraagstuk. Daarom hecht WMD er veel waarde aan dat de omgevingsvisie in samenspraak met de regiogemeenten in Haaglanden tot stand komt.

Antwoord

Bij het realiseren van de lokale woonopgave is WMD een gewaardeerde en belangrijke partner. De Omgevingsvisie 1.0 is gebaseerd op het bestaande beleid, inclusief het bestaande woonbeleid. WMD is betrokken bij de ontwikkeling van het bestaande woonbeleid en onderlinge prestatieafspraken. De toegevoegde waarde van deze Omgevingsvisie 1.0 is dat dit beleid op een integrale wijze gebundeld is en waar nodig aangevuld met nieuw vastgestelde beleidsdoelen. Ten aanzien van het wonen leggen wij in de omgevingsvisie een relatie met onder andere de demografische ontwikkeling van de vergrijzing en ontgroening van de dorpen en het doel om de sociale cohesie en de leefbaarheid van de dorpen te behouden. Om die reden benoemen wij in de omgevingsvisie dat wij meer aandacht hebben voor het bouwen voor senioren en lokale starters. Wij onderschrijven dat de woningopgave een regionale opgave is. In de omgevingsvisie komt de positie van Midden-Delfland binnen de regio uitgebreid aan bod. Wij hebben de gemeentebesturen van de regiogemeenten benaderd met het verzoek om een reactie te geven op de ontwerp omgevingsvisie.

b. Langetermijnvisie op de gemeente

WMD ziet graag een meer inclusieve visie op wonen in de toekomst in de gemeente Midden-Delfland terug in de omgevingsvisie, vanuit de lokale en regionale behoefte geredeneerd.

WMD wijst daarbij op de Actieagenda Wonen met als topprioriteit om in tien jaar 1.000.000 woningen te bouwen, waarvan indicatief 25% sociale huur en 10% middeldure huur.

WMD begrijpt dat groei met een stevig aandeel sociale huur en (het behoud van) groen in de gemeente Midden-Delfland op gespannen voet staan. Toch denkt WMD graag in kansen.

In de omgevingsvisie leest WMD vooral dat de gemeente wil sturen op doorstroming van senioren, ruimte aan gezinnen en middenhuur. Daarbij vraagt WMD zich af of het zoveel mogelijk een gezinsgemeente willen zijn een politieke keuze is. Zo ja, dan vraagt WMD om dit expliciet te maken. WMD wil in de omgevingsvisie meer lezen over hoe de gemeente wil inspelen op de lange termijn m.b.t. bevolkingsontwikkeling van vergrijzing, kleinere huishoudens en de behoefte aan betaalbare huur en koop. Volgens WMD zijn daarvoor meer betaalbare (sociale huur en koop) woningen nodig die aansluiten op de behoefte van starters en senioren.

Daarnaast merkt WMD op dat de huidige woningvoorraad in de gemeente Midden-Delfland niet in balans is. Er is een overschot aan relatief dure koop eengezinswoningen en aan sociale huur eengezinswoningen. Het leefbaar en vitaal te houden van de dorpen vraagt om aantrekkelijke woonconcepten voor senioren en starters.

Binnenstedelijk verdichten biedt daarvoor de beste kansen, zoals bij het project de Maaslandse Zoom. WMD gelooft dat zij samen met de gemeente en de andere partners deze woonconcepten kan realiseren met respect voor de bestaande dorps structuren.

Antwoord

Ten aanzien van de landelijke opgave om 1.000.000 nieuwe woningen te bouwen merken wij op dat de bijdrage aan de regionale en nationale maatschappelijke doelstellingen van Midden-Delfland niet bestaat uit het bouwen van woningen. Onze bestuurlijke opdracht is gericht op het in stand houden, vernieuwen en leefbaar houden van het waardevolle cultuurlandschap van Midden-Delfland. De aanwijzing van de status van Bijzonder Provinciaal Landschap is hierop gebaseerd. Door de binnenstedelijke verdichting in het omliggend stedelijk gebied, wordt de maatschappelijke functie van het landschap nog belangrijker.

Wij waarderen de positieve houding en inzet van WMD ten aanzien van de opgave om binnenstedelijk te verdichten in de dorpen met respect voor de bestaande ruimtelijke kwaliteit en structuur van de dorpen. In de omgevingsvisie worden nieuwe woonconcepten voor starters en senioren niet expliciet genoemd. In de paragrafen 2.2.3. en 3.1.3 geven wij aan dat wij de samenstelling van onze woningvoorraad afstemmen op een goede balans tussen de verschillende woningtypen en dat wij de woonopgave kwalitatief benaderen.

Dat wij een gezinsgemeente willen blijven is inderdaad een politieke keuze. Wij benoemen dit duidelijker in de omgevingsvisie.

c. Specifieke opmerkingen over de tekst van de omgevingsvisie

Ten aanzien van de forse impact van de vergrijzing op de gemeente wil WMD benadrukken dat anticiperen met woonoplossingen noodzakelijk is om senioren een goede woonplek te blijven bieden.

Op pagina 24 wordt 'veel focus op sociale huur' genoemd als trend, zonder dat sociale huur verder in de omgevingsvisie wordt genoemd. Ondanks het enorme tekort in de regio. WMD vindt deze formulering ongelukkig.

In de omgevingsvisie wordt drie keer genoemd dat de gemeente zich richt op doorstroming van senioren om de bestaan de voorraad beter voor gezinnen te kunnen benutten. Het is niet helder wat de gemeente als woonalternatieven voor de doorstromers voor ogen heeft. WMD vraagt daar aandacht voor.

Antwoord

Naar aanleiding van de inspraakreactie vullen wij de tekst van de omgevingsvisie aan ten aanzien van de woonconcepten voor senioren, de woonalternatieven voor doorstromers en de opgave van het tekort aan sociale huurwoningen in de regio.

Conclusie

Wij vullen de tekst van de omgevingsvisie aan ten aanzien van de woonopgave naar aanleiding van de vooroverlegreactie van WMD.

9. Veiligheidsregio Haaglanden

De Veiligheidsregio Haaglanden (hierna: VRH) heeft in 2020 deelgenomen aan meerdere werkateliers van Midden-Delfland ten behoeve van de omgevingsvisie. De VRH constateert dat deze vroege betrokkenheid van de VRH ertoe heeft geleid dat het creëren van een veilige fysieke leefomgeving een plek heeft gekregen in de omgevingsvisie.

De VRH blijft in het kader van de fysieke veiligheid graag betrokken bij de nadere invulling en uitwerking van de omgevingsvisie. Zoals bij de Omgevingsvisie 2.0, het omgevingsplan en programma's.

a. Omgevingsvisie 1.0

In het ontwerp van de omgevingsvisie 1.0 is een paragraaf over (fysieke) veiligheid opgenomen, waarin de kernwaarden voor een veilige fysieke leefomgeving staan benoemd. Voor het bereiken en in stand houden van een veilige fysieke leefomgeving is het van belang dat de gemeente Midden-Delfland de kernwaarden expliciet heeft benoemd en deze nastreeft.

In het ontwerp van de omgevingsvisie 1.0 wordt nu geen aandacht besteed aan de veiligheidsrisico's die in de gemeente Midden-Delfland aanwezig zijn. Door deze risico's inzichtelijk te maken kan de gemeente beslissingen nemen over de risico's die zij wil beperken en welke maatregelen daarvoor genomen kunnen worden. De VRH kan de gemeente daarover adviseren. Een van de risico's waar de gemeente mee te maken heeft zijn de risico's die zijn verbonden aan de energietransitie. In de omgevingsvisie staat dat veiligheid een voorwaarde is voor energieopwekking door hernieuwbare warmte en elektriciteit. Door deze risico's van de energietransitie te benoemen wordt geborgd dat de ruimtelijke inpassing van nieuwe vormen van energiewinning, -opslag en -transport op een verantwoorde wijze gebeurt.

Met het oog op het op te stellen omgevingsplan is het van belang dat in de omgevingsvisie aandacht wordt besteed aan de ambities van de gemeente voor de verschillende (deel)gebieden. De VRH beveelt aan om in de omgevingsvisie voor de verschillende deelgebieden ook het ambitieniveau voor veiligheid vast te leggen. De VRH kan meedenken over het vaststellen van deze ambitieniveaus.

Antwoord

Wij danken de VRH voor hun actieve bijdrage in het voortraject en deze vooroverlegreactie. Het bereiken en in stand houden van een veilige fysieke leefomgeving maakt deel uit van artikel 1.3 Omgevingswet over de maatschappelijke doelen van deze wet. Om die reden heeft de gemeente bijzondere aandacht daarvoor in de omgevingsvisie.

Wij vullen in overleg met de VRH de tekst van de omgevingsvisie aan ten aanzien van de risico's van de energietransitie. Ook benoemen wij per deelgebied het ambitieniveau voor veiligheid.

b. Groepsrisico onder de Omgevingswet

In de paragraaf over veiligheid licht de gemeente toe hoe zij om wil gaan met het groepsrisico. De gemeente heeft de voorkeur om de oriëntatiewaarde niet te overschrijden. De VRH geeft aan dat deze kwantitatieve benadering van het groepsrisico niet goed aansluit op de gedachte van de Omgevingswet. Onder de Omgevingswet verschuift de focus van het toetsen van ruimtelijke plannen door een groepsrisico naar het vroegtijdig voeren van de discussie over veiligheid en het verbeteren daarvan door bron- en ruimtelijke maatregelen te treffen. Daarom wordt onder de Omgevingswet gewerkt met 'aandachtsgebieden' en 'voorschriftgebieden'. In sommige gevallen is het mogelijk om door middel van een berekening te onderbouwen dat een groepsrisico in zo'n gebied toelaatbaar is. De VRH raadt aan om in de omgevingsvisie te verhelderen of de gemeente bij het maken van afwegingen in 'aandachtsgebieden' en 'voorschriftgebieden' gebruik wil maken van groepsrisicoberekeningen.

Antwoord

Wij vullen de tekst van de omgevingsvisie aan zodat duidelijk is in welke gevallen de gemeente gebruik wil maken van groepsrisicoberekeningen.

c. Omgevingsvisie 2.0

Vanuit de omgevingsvisie 1.0 werkt de gemeente aan een omgevingsvisie 2.0 met een integrale toekomstvisie voor 2040. Volgens de VRH is de omgevingsvisie 2.0 de aangewezen plaats om een verdiepingsslag te maken ten aanzien van fysieke veiligheid door naast de kernwaarden ook de

ontwerpprincipes voor een veilige fysieke leefomgeving op te nemen uit de handreiking 'Inbreng veiligheidsrisico's in omgevingsvisies' van de Brandweer Nederland uit 2018. Daarbij merkt de VRH op dat het van belang is dat er een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen ontwerpprincipes voor fysieke en sociale veiligheid. De genoemde ontwerpprincipes zijn uitsluitend gericht op fysieke veiligheid.

Antwoord

Wij betrekken de VRH het opstellen van de omgevingsvisie 2.0. Het gebruik maken van de informatie over de ontwerpprincipes voor fysieke veiligheid is één van de onderwerpen die aan bod komt.

10. Gemeente Delft

De gemeente Delft (Delft) geeft een ambtelijke reactie, omdat de omgevingsvisie 1.0 geen nieuw beleid bevat. Delft heeft de omgevingsvisie 1.0 met belangstelling gelezen. Het is een herkenbare eerste visie die aansluit op de Cittaslow filosofie. Een stabiele basis die de komende jaren verder kan worden uitgebouwd. Delft stelt in de reactie een aantal vragen en plaatst enkele opmerkingen.

a. Dorpen (Den Hoorn)

In de visiekaart op pagina 32 staat dat de uitdaging is om de autoverbinding naar Delft te concentreren aan de zuidelijke rand van het dorp. Delft vraagt hoe dit bereikt gaat worden en hoeveel extra verkeersconcentratie dit op dit traject zal gaan opleveren.

Het belang van het behoud van het onderscheidend karakter ten opzichte van Delft wordt benadrukt. Delft vraagt welke ruimtelijke ingrepen hieraan zijn verbonden om dit te bereiken.

Op pagina 35 van de omgevingsvisie staat dat Den Hoorn zich specifiek meer richt op het water en het zelfstandige en lokale ten opzichte van Delft. Delft vraagt wat de gemeente Midden-Delfland hiermee bedoelt. En wat dit betekent in relatie tot het gebruik en delen van (maatschappelijke/sport) voorzieningen.

Antwoord

Wij danken Delft voor de vooroverlegreactie en daarin gevraagde toelichtingen. De concentratie van de autoverbinding naar Delft aan de zuidelijke rand van het dorp volgt uit de aanleg van de Zuidhoornseweg die aansluit op de Reinier de Graafweg. Deze verbinding is inmiddels opengesteld voor het verkeer. Hiermee is de genoemde uitdaging grotendeels bereikt. In de nabije toekomst krijgt de historische verbinding naar Delft een andere inrichting, waardoor dit traject niet meer aantrekkelijk is voor doorgaand verkeer.

Den Hoorn onderscheidt zich van de aangrenzende buitenwijken van Delft door het feit dat het een dorp is met een eigen historische identiteit, mede gebaseerd op tuinbouw, en het dorpscentrum. Wij benadrukken deze onderscheidende eigen identiteit door het behoud van het bestaande karakter van het dorpscentrum en door bij nieuwe ontwikkelingen de randvoorwaarde te hanteren dat deze ontwikkelingen ruimtelijk passen bij het dorps karakter van Den Hoorn.

Wij streven ernaar dat het dorp Den Hoorn beschikt over een voorzieningenniveau dat past bij het grootste dorp van onze gemeente. Het doel is dat de inwoners van Den Hoorn beschikken over (maatschappelijke) voorzieningen op loop- en fietsafstand van hun woning. Daarbij houden de inwoners van Den Hoorn en Delft de keuzevrijheid om gebruik te maken van voorzieningen die aan de andere zijde van de gemeentegrens liggen.

b. Bedrijventerreinen

Het bedrijventerrein Harnaschpolder grenst aan de gemeente Delft. Volgens de omgevingsvisie heeft dit bedrijventerrein een regionale functie.

Op pagina 29 staat dat de gemeente Midden-Delfland kansen ziet voor innovatieve kennisinstituten bij de dorpen. Delft vraagt welke instituten worden bedoeld en of de gemeente Midden-Delfland een link ziet met de TU-Delft.

Antwoord

In algemene zin vinden wij het belangrijk dat overheden, onderwijs en ondernemers samenwerken volgens het 'triple helix model' samen de economische en sociale ontwikkeling bevorderen van de metropoolregio. Door de ligging van Midden-Delfland nabij de steden Delft, Den Haag en Rotterdam zijn er economische kansen om samen te werken met de kennisinstituten die in deze steden zijn gevestigd, waaronder de TU-Delft.

In het geval van de Harnaschpolder doelen wij specifiek op het Internationale kennis- en innovatiecentrum Equestrum dat ten zuiden van de Harnaschpolder is gevestigd aan de Ommedijk. Daarbij zet Equestrum in op top- en breedtesport en een belangrijke focus op dierenwelzijn en -zorg. Daarnaast richt men zich op economische cross-overs en aanvullend op landschapsontwikkeling en maatschappelijke betrokkenheid. Equestrum maakt deel uit van het campusnetwerk van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag om het onderlinge leren te versterken. Bedrijven kunnen bij Equestrum terecht met hun ontwikkelings- en innovatievraagstukken, ideeën en of problemen. Wij sluiten niet uit dat onderzoekers en studenten van de TU-Delft in de nabije toekomst een rol kunnen spelen in het genoemde netwerk en bij het oplossen van vraagstukken en het uitwerken van ideeën.

c. Buitengebied

In de omgevingsvisie is veel aandacht voor het Bijzonder Provinciaal Landschap. Het is een helder stuk wat betreft het grootste deel van het provinciaal landschap dat in Midden-Delfland ligt. Volgens Delft komt minder duidelijk naar voren wat de relatie is tussen Midden-Delfland en het provinciaal landschap en de betekenis van het geheel. Dat geldt ook voor zaken als bereikbaarheid, bijvoorbeeld de wens voor het verbeteren van de fiets- en ecologische verbinding Rijksweg A13.

Antwoord

Samen met de andere deelnemers aan de Landschapstafel Hof van Delfland werkten wij aan een visie BPL. Wij zullen de tekst aanvullen ten aanzien van het Landschapspark Zuidvleugel en de Schiezone onder verwijzing naar de thema's bereikbaarheid, biodiversiteit en beleefbaarheid en de visie op het BPL.

11. Adviesraad Sociaal Domein Midden-Delfland

De Adviesraad Sociaal Domein Midden-Delfland (hierna: Adviesraad) heeft er begrip voor dat de tekst van de omgevingsvisie algemeen geformuleerd is. En dat een verdere uitwerking en planvorming nodig is. Wel acht de Adviesraad een nadere concretisering wenselijk met betrekking tot de woningvoorraad. Omdat dit onderwerp urgent is en daarom nu al extra aandacht behoeft.

Zowel ouderen als jongeren willen graag in de eigen dorpskern blijven wonen. In het geval van nieuwbouw zal er nog meer aandacht moeten zijn voor ouderen. Zowel voor 'gewone' appartementen waar ouderen langer in zullen blijven wonen, als voor zorgwoningen.

Bij Akkerleven en de Singelhof is nu al een wachtlijst van twee jaar. Dit wordt door de vergrijzing alleen maar langer. Er wordt nu gesproken over een zorgvoorziening in Den Hoorn. Volgens de Adviesraad is dat niet genoeg. Zij stelt dat mensen met een geïndiceerde zorgbehoefte in hun eigen omgeving moeten kunnen blijven wonen.

Op deze wijze kan de bestaande sociale cohesie in de kernen worden gecontinueerd en zal de vergrijzing in de kernen verminderen.

Antwoord

Wij danken de Adviesraad voor hun inhoudelijke bijdrage op het ontwerp van deze ruimtelijke visie. Op lokaal niveau hebben wij onlangs aangekondigd een verkenningsonderzoek uit te voeren naar De Hoornbloem. Huisvesting van senioren is daar een onderdeel van. Ten aanzien van het onderwerp ouderenzorg werken we regionaal nauw samen met ketenpartners, zoals Pieter van Foreest, zorgkantoor DSW en omliggende gemeenten.

Onderzoeksbureau IG&H heeft in het najaar van 2020 in samenwerking met VVT-zorgaanbieders, eerstelijnszorg, ziekenhuizen, zorgkantoor DSW en de regiogemeenten de Regiovisie Ouderenzorg ontwikkeld. In de Regiovisie is de gezamenlijke (toekomstige) opgave op het gebied van ouderenzorg en de stijgende zorgvraag in kaart gebracht.

Op basis van de Regiovisie zijn vier themawerkgroepen aan de slag gegaan om te komen tot een werkagenda om de druk op de ouderenzorg te verminderen en tegelijkertijd een goede, betaalbare en

kwalitatieve ouderenzorg in de toekomst te kunnen blijven aanbieden. Deze vier themagroepen zijn Intramurale capaciteit, Nieuwe woonoplossingen, Netwerkgorg/preventie en Personeel. In de Regiovisie Ouderenzorg is opgenomen dat per gemeente wordt onderzocht en besproken wat deze visie voor gevolgen heeft voor de lokale ouderenzorg.

Wij betrekken de Regiovisie Ouderenzorg en vervolgonderzoek over de vier thema's bij de voorbereiding van de Omgevingsvisie 2.0.

Conclusie

Deze vooroverlegreactie leidt niet tot een aanpassing van de Omgevingsvisie 1.0.

12. Ondernemersfederatie Midden-Delfland

De inspraakreactie van de Ondernemersfederatie Midden-Delfland (hierna: OMD) bestaat uit een verzameling van reacties van VNO-NCW West en de leden van de OMD. Dat zijn Vereniging Maaslandse Ondernemers, Ondernemersvereniging Schipluiden en MKB Midden-Delfland. De OMD bekrachtigt de uitspraak van de omgevingsvisie dat er 'zonder betrokkenheid en sociale cohesie van inwoners en bedrijven geen vitale dorpen zijn. De OMD vindt vitale dorpen met een prettig leefklimaat belangrijk.

De inspraakreactie bevat een aantal opmerkingen, kanttekeningen, vragen en kritiek van de genoemde organisaties namens het bedrijfsleven.

Antwoord algemeen

Wij danken de verschillende ondernemersorganisaties voor het bundelen van hun vooroverlegreacties en de inhoud daarvan. Een deel van die vooroverlegreacties is vooral gericht op toekomstig beleid, waardoor deze niet passen bij de uitgangspunten voor de Omgevingsvisie 1.0. Deze onderwerpen komen aan de orde bij het proces voor de Omgevingsvisie 2.0.

a. Visie op bedrijvigheid

De OMD mist een visie op de bedrijvigheid (bedrijven, horeca en retail) binnen de kernen en in het buitengebied.

Antwoord

De Omgevingsvisie 1.0 is gebaseerd op het bestaande beleid en voorziet niet in een actualisatie van het economische beleid.

b. Financiële haalbaarheid van de visie

De OMD plaatst vraagtekens bij de uitvoerbaarheid en financiële haalbaarheid van de visie. Dit in het licht van de rendementen die in de landbouw en de recreatie behaald kunnen worden en de kosten voor de grote opgaven die in de visie worden genoemd, afgezet tegen de financiële positie van de gemeente Midden-Delfland en de Rijksoverheid. De OMD ziet in de visie graag een financiële paragraaf, waarin op hoofdlijnen inzicht verschaft wordt in de benodigde investeringen en de wijze waarop deze naar verwachting gefinancierd kunnen worden.

Antwoord

De Omgevingsvisie 1.0. bevat het strategisch beleid van de gemeente en noemt bestaande kwaliteiten en ambities. De uitvoerbaarheid en financiële haalbaarheid wordt opgenomen bij concrete ruimtelijke plannen en projecten.

Het realiseren van de maatschappelijke opgaven vraagt niet alleen financiering vanuit de gemeente, maar ook een bijdrage van andere overheden, ondernemers en inwoners. De financiering van de opgaven in het buitengebied krijgt op diverse manieren aandacht. Daarbij denken wij aan de activiteiten van de Coöperatie Beheer Groengebieden Midden-Delfland (CGB) en het toekomstige uitvoeringsplan van het BPL. Ook binnen de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag en de Groeiagenda Zuid-Holland is aandacht voor de noodzakelijke regie en financiering op regionaal niveau van de economische transitie en de verschillende opgaven voor het landschap.

c. Woningvoorraad

Ten aanzien van de tekst over de woningvoorraad vraagt de OMD een beschrijving van het woningbouwprogramma per kern. Daarnaast vraagt de OMD zich af of het bouwen van woningen binnen de bestaande dorpskernen leidt tot het opofferen van de lokale bedrijventerreinen.

Dat is voor de OMD onacceptabel. Dit brengt de vitaliteit van de dorpen en de werkgelegenheid in gevaar. De OMD ziet daarom graag dat de rode contouren worden opgerekt.

Ook vraagt de OMD hoe de gemeente denkt de realisatie van betaalbare en duurzame woningen voor starters te faciliteren. Tot slot vraagt de OMD hoe de gemeente aankijkt tegen de verduurzaming van gedateerde woningen in samenspraak met de woningstichting om zo een leefbare en aantrekkelijke woonomgeving te realiseren.

Antwoord

De omgevingsvisie gaat over het strategisch beleid voor de fysieke leefomgeving. Daarom bevat de visie geen concreet uitgewerkt woningbouwprogramma.

Vanwege het karakter van de omgevingsvisie als strategisch beleidsdocument voor de langere termijn noemen wij in de tekst alleen de ambitie om verouderde bedrijventerreinen te revitaliseren en verduurzamen of te transformeren naar woningen. Wij kunnen op dit moment deze keuzes nog niet maken en vastleggen in een omgevingsvisie.

Ten aanzien van de wens van de OMD om te bouwen aan de randen van de dorpen merken wij op dat de Omgevingsvisie 1.0 gebaseerd is op het bestaande ruimtelijke beleid. Daarnaast is een van de uitgangspunten van de Omgevingswet is dat de overheid besluiten neemt over ruimtelijke ontwikkelingen op basis van een integrale afweging van maatschappelijke belangen waarbij de omgevingskwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal staat. Dat betekent dat een opgave als de woningbouwopgave zeker niet altijd voorrang krijgt boven andere belangen en opgaven. Door ons ondersteunde regionale uitgangspunten zijn dat bouwen in het groene landschap wordt ontraden en dat bij woningbouw op bedrijfsterrein ruimtelijke compensatie moet worden gevonden.

Wij staan positief tegenover het verduurzamen van gedateerde woningen. Dat kan een betaalbaar en duurzaam alternatief zijn voor sloop- en nieuwbouw van woningen. Daarnaast dragen renovatieprojecten bij aan de werkgelegenheid.

d. Voorzieningenniveau Maasland

Volgens de OMD zijn er in Maasland nauwelijks winkels. De OMD vraagt hoe de omgevingsvisie bijdraagt aan het behoud en de uitbreiding van het voorzieningenniveau in Maasland. Ten aanzien van de sportaccommodaties wordt opgemerkt dat deze veelal gedateerd zijn. De OMD vraagt naar de visie op de huidige sportaccommodaties en de financiële middelen voor een upgrade van die voorzieningen.

Antwoord

Het winkelaanbod in Maasland was beperkt. Met de realisatie van Veldesteijn kunnen de inwoners van Maasland voor hun dagelijkse boodschappen terecht bij de supermarkt, de bakker en de drogist. Daarnaast bevinden zich in het historische centrum een groenteboer, een computerwinkel en een fietsenhandel. Met de realisatie van bouwplan 't Spreeuwenest is een aantal commerciële ruimten toegevoegd aan het centrum van Maasland ten behoeve van winkels en horeca.

Door medewerking te verlenen aan de bouwplannen Veldesteijn en 't Spreeuwenest die voorzien in winkelruimte is een kwaliteitsimpuls gerealiseerd en dragen wij bij aan de instandhouding van het voorzieningenniveau van het dorp Maasland. De realisatie van nieuwe woningen op basis van de Woonvisie, zoals de Maaslandse Zoom, draagt bij aan het versterken van het draagvlak voor economische en maatschappelijke voorzieningen.

Wat betreft de kwaliteit van de sportaccommodaties maken wij een onderscheid tussen buitensport- en binnensportaccommodaties. De kwaliteit van de buitensportaccommodaties in onze gemeente is van een goed niveau. Voor de gemeentelijke binnensportaccommodaties geldt dat vanwege de leeftijd van deze gebouwen de komende jaren investeringen nodig zijn om te voldoen aan de kwaliteitseisen van deze tijd. Wij nemen daarover een besluit op basis van een onderzoek naar de mogelijkheden van de afzonderlijke binnensportaccommodaties. Daarbij merken wij op dat een deel van de sportaccommodaties geen gemeentelijk eigendom is.

Die verenigingseigenaren kunnen voor het aanpassen en verduurzamen van de sportaccommodaties een beroep doen op een financiële regeling van het rijk. Ook kunnen deze verenigingen een verzoek doen bij de gemeente om een financiële bijdrage. Wij beoordelen van geval tot geval of een financiële bijdrage mogelijk is.

e. Woningtoewijzing en sociale cohesie

Volgens de OMD worden steeds meer woningen in de sociale huurklasse bewoond door huurders afkomstig van buiten Midden-Delfland. Een deel van deze huurders brengt de problematiek van de grote stad mee en integreert niet of matig. Zij belasten de gemeente en het onderwijs. De OMD maakt zich zorgen over de gevolgen voor de saamhorigheid, de veiligheid, en het gevolg dat de Midden-Delflandse jongeren noodgedwongen een woning buiten de gemeente moet zoeken. OMD vraagt naar de visie van de gemeente op deze samenhangende problematiek. Ook vraagt de OMD of Midden-Delfland een aparte status kan krijgen binnen de regio Haaglanden, zodat de eigen bewoners voorrang krijgen bij het toewijzen van sociale huurwoningen.

Antwoord

Het toewijzingsbeleid van sociale huurwoningen valt niet onder de Omgevingswet en is gebaseerd op wetgeving voor woonmarktregio's. Het gedrag van mensen dat niet gerelateerd is aan de fysieke leefomgeving valt buiten de Omgevingswet. De problematiek die de OMD schetst valt daarmee voor een belangrijk deel buiten de reikwijdte van de omgevingsvisie. Het is niet mogelijk om de gemeente een aparte status te geven met betrekking tot de toewijzing van sociale huurwoningen. Wel maken wij maximaal gebruik van de bevoegdheid om in nauw overleg met de woningcorporatie te bepalen dat een percentage van de vrijkomende huurwoningen wordt toegewezen aan mensen uit de eigen gemeente.

f. Maaslandse Poort

De OMD merkt ten aanzien van de Maaslandse Poort nog steeds geen sprake is van een concreet plan. De OMD vraagt of hier nog iets van het bedrijventerrein terugkomt of dat er alleen sprake is van recreatie? Ook merkt de OMD op dat ook de verkeersproblematiek op de Oude Veiling betrokken moet worden bij de ontwikkelingsplannen en dat deze problematiek niet kan worden opgelost zonder de samenwerking met de gemeente Maassluis en de provincie Zuid-Holland. De OMD vraagt om dit te benoemen in de Omgevingsvisie.

Antwoord

De gemeenteraad heeft voor de Maaslandse Poort een ontwikkelkader vastgesteld en het bestemmingsplan "Herontwikkeling voormalige kistenfabriek in Maasland". Hiermee kan de gemeente initiatieven van ondernemers beoordelen. Het bestemmingsplan ziet op de ontwikkeling van (kleinschalige) toeristisch-recreatieve functies, streekgebonden detailhandel, dienstverlening en horeca. Wat betreft de verkeersafwikkeling is de gemeente in overleg met de gemeente Maassluis en Rijkswaterstaat over concrete oplossingen om de verkeersproblematiek ter plaatse van de Oude Veiling te lossen. Daarnaast werken beide gemeenten samen aan planvorming voor uitbreiding en verbetering van recreatieve verbindingen (fiets-, wandel en vaarroutes) binnen de scope van de Maaslandse Poort. Dit initiatief sluit aan bij de doelstellingen van ontwikkelkader. Wij nemen een tekst op in de omgevingsvisie over dit probleem en de gemeentelijke inzet om te komen tot een duurzame oplossing.

g. Mobiliteit

Ten aanzien van de mobiliteit vraagt de OMD aandacht voor de doorstroming en verbinding van de dorpskernen. Specifiek met betrekking tot de ontsluiting van Maasland richting de A20 en herinrichting van de N468. De OMD vraagt of dit in de visie kan worden opgenomen.

Antwoord

Wij onderkennen dat een goede (auto)bereikbaarheid van de dorpen van belang is voor de inwoners en ondernemers in Midden-Delfland die voor het personen en / of het goederenvervoer afhankelijk zijn van de auto. Daarbij constateren wij dat er een spanningsveld bestaat tussen het verbinden van de dorpen voor dit bestemmingsverkeer en het weren van sluipverkeer. Zie ook ons antwoord op de reactie van de Midden-Delfland Vereniging. Wij vullen de tekst aan ten aanzien van dit spanningsveld.

h. Gemeentelijke ambitie duurzaamheid

Ten aanzien van paragraaf 3.1.2 van de omgevingsvisie over duurzaamheid klimaat merkt de OMD op dit het voor bedrijven in Midden-Delfland niet wenselijk is dat dit leidt tot grotere restricties dan in andere gemeenten in Zuid-Holland.

Een extra stimulans is goed, mits bedrijven de vrijheid hebben om hierin hun eigen keuzes te maken. Ook vraag de OMD wat wordt bedoeld met de zin *"dit landt in ieder deelgebied op een eigen wijze"*.

Antwoord

In de tekst van paragraaf 3.1.2. staat dat wij de doelen over duurzaamheid en klimaat nastreven in samenwerking met inwoners en bedrijven. Betaalbaarheid en haalbaarheid zijn daarbij de vastgestelde kaders. Bedrijven maken zoveel mogelijk hun eigen keuzes in overleg met de gemeente. Daarbij kunnen wij de keuze voor bepaalde maatregelen stimuleren door middel van subsidieregelingen. De financiële mogelijkheden hiertoe zijn op dit moment beperkt. Slechts voor duurzame maatregelen die voortvloeien uit onze bestuurlijke opdracht voor het landschap zijn vanuit het IODS financiële middelen beschikbaar. Zoals de subsidieregeling voor het voorkomen van erfafspoeling bij agrarische bedrijven

De duurzaamheidskeuzes moeten wel passen bij de omgeving van de bedrijven. Daarom staat in de tekst nadrukkelijk dat dit in ieder deelgebied op een eigen wijze landt. Daarbij doelen wij vooral op de verschillen tussen bedrijventerreinen, duurzame glastuinbouwgebieden en (agrarische) bedrijven in het open veenweidegebied. Wij vullen de tekst over de deelgebieden op dit punt aan.

i. Duurzaam opwekken energie

Ten aanzien van het duurzaam opwekken van energie benoemt de OMD dat het van belang is dat de netwerkcapaciteit op orde is. Ook vindt de OMD dat er regelingen beschikbaar moeten zijn om dit te stimuleren en ondernemers te helpen bij noodzakelijke investeringen. Verder constateert de OMD dat niet alle daken van bedrijfspanden direct geschikt zijn voor de aanleg van zonnepanelen, vanwege de constructie. De OMD vraagt hoe hiermee rekening wordt gehouden.

Antwoord

Wij zijn ons bewust van de veranderingen die op onze gemeente afkomen het gebied van duurzaamheid, waaronder de energietransitie. Wij pakken onze rol als lokale overheid in de verduurzamingsopgave. Die rol is vooral faciliterend en verbindend. Vanuit die rol zijn wij gestart met de energieverkenning buitengebied. Zo ondersteunen wij vanuit onze bestuurlijke opdracht agrariërs bij vragen over het opwekken van duurzame energie en in het geval van knelpunten die betrekking hebben op de inzet van andere partijen zoals de netbeheerder. Ook hebben wij structureel overleg met de netbeheerder met als doel om te kijken naar hoe wij de verduurzaming in de toekomst samen efficiënt kunnen realiseren. Tevens faciliteren wij de tuinbouwsector bij het realiseren van geothermie en de realisatie van Warmteling.

Ten aanzien van het duurzaam opwekken van energie staat voorop dat wij geen medewerking verlenen aan grootschalige windmolens of zonnevelden. Wij stimuleren alleen kleinschalige voorzieningen voor eigen gebruik. Zodoende blijven de gevolgen voor de netwerkcapaciteit beperkt. Wat betreft subsidieregelingen verwijzen wij naar de bestaande (fiscale) regelingen van de rijksoverheid voor mkb-ondernemers. Wij vinden het belangrijk dat bij het opwekken van zonne-energie zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van de daken van bestaande gebouwen. Dit kan betekenen dat de (dak)constructie van die gebouwen moet worden versterkt. Technische voorzieningen aan bestaande gebouwen worden onder 'A bedrijfsgebouwen' genoemd op de Energielijst. Dat is een overzicht van investeringen in energiebesparende bedrijfsmiddelen en duurzame energie waarvoor een ondernemer gebruik kan maken van de Energie-Investeringsaftrek (EIA). Wij zien op dit moment geen aanleiding voor een eigen gemeentelijke regeling.

j. Melkveehouderij

De OMD vraagt in hoeverre met de keuze voor het behoud van de melkveehouderij in Midden-Delfland een rem wordt gezet op belangrijke opgaven als woningbouw en natuurherstel vanwege de stikstofdepositie.

Antwoord

Het nationale probleem van een aanzienlijke verhoging van de stikstofdepositie als gevolg van de emissie van ammoniak (NH₃) door de landbouw doet zich vooral voor in gebieden met veel intensieve veehouderij als de Peel, de Gelderse Vallei en delen van de Achterhoek en Twente.

In Midden-Delfland is geen sprake van intensieve landbouw en daardoor ook van een andersoortige problematiek.

Die problematiek is relatief beperkt doordat een deel van de melkveehouders voorop loopt als het gaat om kringlooplandbouw. Deze vorm van landbouw heeft als voordeel dat minder stikstof wordt uitgestoten dan bij traditionele landbouw. Daarnaast zien wij nog twee trends in Midden-Delfland. Een verdere extensivering van de melkveehouderij door een afname van het aantal melkveehouders en de bedrijfsopvolging door jonge boeren die kiezen voor een biologische, duurzame en/of natuurvriendelijke bedrijfsvoering.

Wij zien dan ook geen reden om te veronderstellen dat de melkveehouderij in Midden-Delfland een noemenswaardige rem zet op de lokale- en regionale natuur- en woningbouwontwikkeling.

Zelfs als agrarische gronden vrijkomen door een afname van het aantal en / of de omvang van de melkveehouderijen dan komen deze gronden niet in aanmerking voor woningbouw vanwege het belang van het behoud van het open veenweidelandschap.

k. Bodemdaling

De gemeente zet in op minder intensieve veeteelt en kringlooplandbouw om de bodemdaling af te remmen. De OMD vraagt hoe de gemeente dit denkt te bereiken en over welke instrumenten de gemeente beschikt.

Antwoord

Midden-Delfland is op basis van de regionale afspraken IODS bestuurlijk trekker van het kwaliteitsproject 'Groen ondernemen, een nieuwe landbouw'. Doel van dit project is de agrarische sector een impuls te geven om haar rol als producent en beheerder van het landschap zeker te stellen. Wij werken hierbij nauw samen met individuele melkveehouders en organisaties als LTO Noord afdeling Delflands Groen om de duurzame melkveehouderij en kringlooplandbouw te bevorderen. Ook andere overheden zijn hierbij betrokken zoals het hoogheemraadschap van Delfland, de provincie Zuid-Holland en het ministerie van LNV. Om de doelstellingen vanuit dit project te realiseren ondersteunen wij agrarische ondernemers door het programma Duurzaam Boer Blijven, het innovatienetwerk Midden IN Delfland (MIND) en faciliteren van het kringloopboeren netwerk.

l. RES Rotterdam Den Haag

De OMD vraagt in hoeverre de keuzes die worden gemaakt op het gebied van energieopwekking, het behoud van het open landschap en verduurzaming van het glastuinbouwcluster met elkaar verenigbaar zijn.

Antwoord

Het realiseren van maatschappelijke opgaven zorgt voor een permanente druk op de beperkte ruimte in onze regio en vraagt daarbij permanent een afweging van de verschillende belangen. Een belangrijk uitgangspunt van de RES is dat de mogelijkheden voor de duurzame opwek van elektriciteit worden gebaseerd op de draagkracht van het BPL wordt in de RES met draagvlak van de hele regio definitief uitgesloten als zoekgebied voor de grootschalige opwek van wind- en zonne-energie. Onze keuze om niet mee te werken aan grootschalige opwek door zon- en wind in het open veenweidegebied past daarom binnen de regionale visie van de RES.

Natuurlijk levert Midden-Delfland haar aandeel in de verduurzaming. Op een manier die past bij het waardevolle cultuurhistorische landschap, worden we zelfstandig in onze energievoorziening. Samen met kringloopboeren werken we bijvoorbeeld aan de realisatie van een energieneutraal buitengebied met onder meer kleine windmolens op boerenerven en zonnepanelen op de stallen. We zoeken daarbij (in samenwerking met de netbeheerder) naar innovatieve oplossingen waarbij melkveehouders duurzaam opgewekte energie leveren voor aangrenzende percelen.

Deze keuze is ook verenigbaar met de ambitie om de (ruimtelijk duurzaam bestemde) glastuinbouwclusters te verduurzamen. Wij gaan ervan uit dat binnen deze gebieden voldoende mogelijkheden zijn voor tuinders om als sector invulling te geven aan de afspraken uit het Klimaatakkoord en zelfstandig of collectief duurzame energie op te wekken.

Daarbij merken wij op dat het in de tuinbouw vooral gaat om het duurzaam verwarmen van de kassen. Om die reden faciliteren wij ondernemers bij projecten op het gebied van geothermie, de realisatie van drijvende zonnepanelen op waterbassins en de aanleg van warmtenetten. Verder merken wij op dat het verduurzamen van het glastuinbouwcluster niet alleen gaat over energieopwekking, maar ook over het voorkomen van emissies van bestrijdingsmiddelen van meststoffen en bestrijdingsmiddelen in bodem, water en lucht.

Belangrijk bij de uitvoering van de lokale plannen zijn de succesvolle energiecoöperatie EnergieC en een klankbordgroep die met inwoners en ondernemers en andere relevante organisaties de warmtetransitie voorbereidt.

Eind 2021 is het plan voor de warmtetransitie klaar. Daarin vertellen we hoe we tussen nu en 2050 stap voor stap onze huizen gaan verwarmen zonder gebruik te maken van aardgas. Ook in deze plannen staat het duurzame karakter van ons landschap centraal.

m. Duurzame bestemde tuinbouwclusters

De OMD vraagt wat in de tekst over duurzame tuinbouw bedoeld wordt met 'qua locatie, duurzame tuinbouwclusters'.

Antwoord

Binnen de gemeentegrenzen van Midden-Delfland zijn drie gebieden aangewezen als 'duurzame glastuinbouw'. Dat zijn de Oude Campspolder, de Woudse Droogmakerij en de Oude Woudseweg. Deze drie gebieden vormen samen het plangebied van het bestemmingsplan 'glastuinbouwgebieden'. Een belangrijk aspect van 'duurzame glastuinbouwgebieden' is dat deze gebieden uitsluitend zijn bedoeld voor de glastuinbouw en dat ander grondgebruik niet is toegestaan. Zo blijven deze gebieden ook voor de toekomst behouden voor de glastuinbouw. Deze gebieden zijn onderdeel van het gebied van de tuinbouwcluster Westland.

In tegenstelling tot de verspreid liggende glastuinbouwbedrijven in het open veenweide, waarvoor het beleidsuitgangspunt geldt dat deze bedrijven op termijn worden gesaneerd. Dat maakt dat het begrip 'duurzaam' in de zin van 'onveranderlijk, of te behouden' als ruimtelijke bestemming is gekoppeld aan de locatie.

n. Toekomst saneringslocaties glastuinbouw

De OMD vraagt naar de toekomst van de saneringslocaties glastuinbouw. Worden deze behouden voor de bedrijvigheid of voor woningbouw? En wat wordt bedoeld met saneren ten bate van de landschappelijke kwaliteitsverbetering?

Antwoord

De te saneren glastuinbouwlocaties liggen in het open veenweidegebied van het BPL. Het toekomstige gebruik van deze locaties dient daarom te passen bij de ruimtelijke kwaliteit van het landschap en het open veenweidegebied. Realisatie van 'zichtlijnen' is voor deze locaties wenselijk. Een mogelijke invulling is om het grootste deel van de locaties te gebruiken als weiland ten behoeve van de melkveehouderij. Om de sanering mogelijk te maken kan mogelijk woningbouw als financieel alternatief overwogen worden, mits deze ruimtelijk en landschappelijk kan worden ingepast en gecompenseerd. Deze alternatieve ontwikkeling moet dan minimaal leiden tot een netto kwaliteitswinst voor het landschap. Vanuit ruimtelijke kwaliteit en de huidige maatschappelijke opgaven rondom stikstof, biodiversiteit en leefkwaliteit bieden als alternatief dat een (deel van) de locatie wordt ingericht voor natuur en / of recreatie als de betreffende locatie daarvoor kansen biedt en dit een meerwaarde heeft voor het BPL. Daarbij merken wij op dat wij nevenactiviteiten toestaan bij burgerwoningen als een aan-huis-gebonden-bedrijf of -beroep, of een recreatieve activiteit als een bed&breakfast of kleinschalige horeca.

Indien de sanering van een glastuinbouwlocatie aan de orde is, dan zal de raad een besluit nemen over de toekomstige invulling van deze locatie.

o. Harnaschpolder

In de omgevingsvisie is veel aandacht voor de ontwikkeling van de Harnaschpolder. Volgens de OMD is dit voor lokale MKB'ers een onhaalbare vestigingslocatie. De OMD vraagt of de gemeente zich daarvan bewust is, dit blijkt niet uit de omgevingsvisie.

Antwoord

Wij zijn ons ervan bewust dat het financieel niet aantrekkelijk kan zijn voor ondernemers met een niet-agrarisch bedrijf in het buitengebied om te bedrijf te verplaatsen naar de Harnaschpolder. Dat maakt de Harnaschpolder echter nog geen onhaalbare vestigingslocatie voor lokale MKB'ers. Op het bedrijventerrein bevinden zich ook bedrijfsverzamelgebouwen waar ondernemers een bedrijfsruimte kunnen kopen of huren. De grondprijzen in de Harnaschpolder zijn gebaseerd op werkelijke kosten. Het bieden van een lagere grondprijs moet dan vanuit de algemene middelen bekostigd worden en kan leiden tot verstoring van de marktwerking en ongeoorloofde staatssteun.

p. Bedrijfsverplaatsing naar Maaslandse Poort

In de Omgevingsvisie 1.0 wordt alleen aandacht geschonken aan de mogelijkheid van een bedrijfsverplaatsing naar de Harnaschpolder. De OMD informeert naar andere mogelijkheden, zoals verplaatsing naar de Maaslandse Poort.

Antwoord

Voor niet-agrarische bedrijven in het buitengebied geldt dat zij verplaatst kunnen worden naar bedrijventerreinen binnen de bebouwde kom, mits de milieucategorie van het betreffende bedrijf niet hoger is dan de bedrijfsbestemming van het betreffende bedrijventerrein. Ten aanzien van de Maaslandse Poort en de locatie kistenfabriek geldt dat de grond is bedoeld voor bedrijven op het gebied van recreatie en toerisme.

q. Uitbreidingsmogelijkheden bestaande bedrijven op de huidige locatie

Volgens de OMD is het voor het in stand houden van de bedrijvigheid en vitaliteit van Midden-Delfland belangrijk om in bepaalde gevallen ook een kans te geven om uit te breiden op de locatie waar ze zijn gevestigd. Zowel binnen als buiten de dorpskern. Dit perspectief ontbreekt in de omgevingsvisie. De OMD vraagt om in de omgevingsvisie de mogelijkheid op te nemen voor bedrijven in het buitengebied om zich door te ontwikkelen. Ook is het wenselijk dat de omgevingsvisie ingaat op de mogelijkheden van bedrijven binnen de kern om zich (beperkt) uit te breiden.

Antwoord

Individuele bedrijfsuitbreidingen vragen om maatwerk op basis van het geldend bestemmingsplan. De Omgevingsvisie 1.0 is gebaseerd op het bestaande beleid, inclusief de bestaande uitbreidingsmogelijkheden van bedrijven. De uitbreidingsmogelijkheden voor bedrijven worden bepaald door het bestaande beleid dat juridisch is vertaald in de verbeelding en de regels van de bestemmingsplannen. In het geval van niet-agrarische bedrijven in het buitengebied is die ruimte zeer beperkt.

In uitzonderlijke gevallen wijken wij af van dit beleid door middel van lokaal maatwerk, zoals bij het plan Kralingerhoek. Daarbij merken wij op dat deze ontwikkeling niet alleen voorzag in een nieuwe bedrijfsbestemming aan de Westgaag, maar ook in verbetering van de veiligheid en ruimtelijke kwaliteit van het plangebied en een kwaliteitsverbetering van het BPL door een bedrijfsverplaatsing. De uitbreidingsmogelijkheden van bedrijven binnen de dorpskern verschillen van geval tot geval.

Conclusie

In de tekst van de omgevingsvisie nemen wij een korte tekst op om het belang toe te lichten van lokaal maatwerk bij verzoeken om uitbreiding van lokale bedrijven op hun bestaande locatie en de voorwaarde dat dit maatwerk leidt tot een aanzienlijke verbetering van de omgevingskwaliteit van de bedrijfslocatie, de omgeving van de bedrijfslocatie en / of een ander gebied in Midden-Delfland, waarbij per saldo sprake is van netto winst voor de ruimtelijke kwaliteit van het Bijzonder Provinciaal Landschap van Midden-Delfland.

r. Betekenis 'nieuwe' bedrijvigheid

De OMD vraagt naar de betekenis van het begrip 'nieuwe' bedrijvigheid in de tekst over de Harnaschpolder. Gaat het hier over nieuwe bedrijven of ook over de uitbreiding van bestaande bedrijven.

Antwoord

Het gemeentelijk beleid is restrictief als het gaat om niet-agrarische bedrijven in het open veenweidegebied. Het beleid laat deze bedrijven alleen toe op bestaande bedrijfslocaties, waarbij de uitbreidingsmogelijkheden voor deze bedrijven zeer beperkt zijn. Daarnaast beperken de regels van het bestemmingsplan de milieuhinder die deze bedrijven mogen veroorzaken voor hun omgeving.

Gelet op dit beleid doelen wij met het begrip nieuwe bedrijvigheid in eerste instantie op nieuwe bedrijven. In tweede instantie kan het begrip ook betrekking hebben op een forse uitbreiding van een bestaand bedrijf als gevolg van schaalvergroting of het toevoegen van nieuwe bedrijfsactiviteiten. Ook het omschakelen van een bedrijf naar andere bedrijfsactiviteiten met een hogere milieucategorie zien wij in deze als 'nieuwe bedrijvigheid'.

s. Transformatie bedrijventerreinen

In de omgevingsvisie staat dat ook bedrijventerreinen in Schipluiden en Maasland in aanmerking komen om op termijn te transformeren om voldoende woningen te realiseren. De OMD informeert om welke bedrijventerreinen het gaat.

Ook vraagt de OMD of een vervangend bedrijventerrein wordt aangewezen en of een eventueel verlies aan bedrijventerreinen lokaal of regionaal wordt gecompenseerd. Volgens de OMD is het uitplaatsen naar de Harnaspolder niet haalbaar vanwege de hoge kosten en praktische bezwaren.

Verder merkt de OMD op dat het opofferen van bedrijventerreinen ten koste gaat van de werkgelegenheid en de sponsoring van het verenigingsleven en daarmee de vitaliteit van de dorpen.

Antwoord

Woningbouw dient op basis van de provinciale regels gerealiseerd te worden binnen de bestaande grenzen van de dorpskernen. Tegelijkertijd zijn in de loop van de jaren binnen deze grenzen bedrijfsmatige activiteiten ontstaan en soms ook uitgebreid. Hierdoor is sprake van conflicterende ruimtelijke belangen. Wij zijn ons ervan bewust dat een bedrijfsverplaatsing niet eenvoudig is en dat een deel van de bedrijven in onze gemeente een sterke binding heeft met het dorp waar zij zijn gevestigd. Evenwel denken wij dat de lokale bedrijventerreinen op termijn een rol kunnen spelen in het toevoegen van extra woningen binnen de bestaande dorpskernen om op die manier de leefbaarheid en het voorzieningenniveau in stand te houden. Vanwege het karakter van de omgevingsvisie als strategisch beleidsdocument voor de langere termijn noemen wij in de tekst alleen de ambitie om verouderde bedrijventerreinen te revitaliseren en verduurzamen of te transformeren naar woningen. Op dit moment kunnen wij geen concrete uitspraken doen per bedrijventerrein over een eventuele revitalisering dan wel transformatie. Bij eventuele toekomstige uitplaatsing van bedrijven werken wij binnen de regels van het beleid van werklocaties van de MRDH en de provincie Zuid-Holland. Verwachting is dat medio 2022 geactualiseerde beleidsregels in werking treden.

13. Glastuinbouw Nederland

Glastuinbouw Nederland (GN) is blij om in de omgevingsvisie te lezen dat het belang van de glastuinbouw wordt erkend en dat tuinbouw als een van de hoofdfuncties wordt gezien binnen de gemeente Midden-Delfland en als een van de economische pijlers van de metropoolregio.

a. Typering duurzame glastuinbouw

GN gaat in de inspraakreactie specifiek in op de uitspraak op pagina 31 in de omgevingsvisie over het saneren van niet duurzame tuinbouw ten bate van landschappelijke kwaliteitsverbetering. Volgens GN gaat het concreet om een aantal tuinbouwbedrijven aan de Oostgaag en de Westgaag en een cluster glastuinbouwbedrijven aan de Molenlaan. GN is in het algemeen voorstander van het concentreren van glastuinbouwbedrijven en het verplaatsen van verspreid liggend glas naar duurzaam ingerichte clusters. Dat stimuleert de realisatie van collectieve voorzieningen, bijvoorbeeld op het gebied van energie, water en de huisvesting van medewerkers.

Het is voor GN de vraag of de bedrijven aan de Westgaag niet tot het cluster en de Greenport moeten worden gerekend. Volgens GN kunnen deze bedrijven niet zonder meer als niet-duurzaam worden getypeerd, omdat zij buiten de aangewezen vestigingsgebieden liggen. Duurzaamheid wordt door meer factoren bepaald, waardoor ook bij geïsoleerde bedrijven sprake kan zijn van duurzaam bedrijf met toekomstperspectief. Daarbij is het van belang dat tuinbouwbedrijven die niet kunnen of willen verplaatsen in staat worden gesteld om een goede en ongestoorde bedrijfsvoering te realiseren.

Antwoord

Wij danken GN voor hun vooroverlegreactie vanuit hun vertegenwoordigende rol voor de glastuinbouw. Voor Midden-Delfland is de tuinbouw een grote economische drager. Tegelijkertijd hebben wij een bestuurlijke opdracht om het waardevolle cultuurlandschap in stand te houden, te vernieuwen en leefbaar te houden. In de omgevingsvisie gaan wij daarom uit van een duidelijke gebiedsindeling van de gemeente waarbij elk gebied een eigen identiteit heeft die bepalend is voor de invulling van het maatschappelijke doel van de Omgevingswet over het bereiken en in stand houden van "een veilige, gezonde fysieke leefomgeving met omgevingskwaliteit" en de belangenafweging tussen de belangen van de verschillende functies in het gebied.

Hieruit volgt dat de ligging van de genoemde bedrijven buiten het deelgebied 'duurzame glastuinbouwgebieden' bepalend blijft voor de regels die wij hanteren in het bestemmingsplan en het toekomstige omgevingsplan. Daarbij speelt het beschermen van de omgevingskwaliteit van het open veenweidelandschap en het cultuurhistorisch waardevolle bebouwingslint Westgaag – Oostgaag een grote rol. De term duurzaam met deze invulling hebben wij als ruimtelijke duiding overgenomen van de provincie Zuid-Holland.

Daarnaast spelen inderdaad ook andere duurzaamheidsaspecten een rol, zoals de emissie van licht en CO₂ als ook meststoffen en bestrijdingsmiddelen (Emissieloze Kas 2027). Dit geldt ook als een bedrijf op basis van de criteria van GN kan worden aangemerkt als een duurzaam glastuinbouwbedrijf.

Overigens zullen wij bij het stellen van regels aan glastuinbouwbedrijven buiten de duurzame glastuinbouwclusters rekening houden met het belang van de betrokken ondernemers, voor zover dit geen afbreuk doet aan het landschap en het bereiken van de doelstellingen met betrekking tot het BPL.

b. Glastuinbouwcluster Molenlaan

De omgevingsvisie 1.0 is tot stand gekomen zonder echter betrokkenheid van onder andere ondernemers en maatschappelijke organisaties. Volgens GN kan Midden-Delfland niet stellen dat het tuinbouwcluster aan de Molenlaan niet duurzaam is.

GN stelt voor om ten behoeve van de omgevingsvisie 2.0 een nieuwe toekomstvisie te bepalen op basis van relevante aspecten als financiële haalbaarheid van bedrijfsverplaatsingen, toekomstplannen van ondernemers en dergelijke. GN heeft de indruk dat de gemeente Midden-Delfland momenteel niet over de financiële middelen beschikt om sanering en verplaatsing mogelijk te maken.

Omdat een concrete exit-strategie ontbreekt stelt GN voor om het gebied vooralsnog te beschouwen als duurzaam glastuinbouwcluster en in gezamenlijkheid te komen tot een realistische en gedragen visie op het cluster Molenlaan.

Antwoord

De Omgevingsvisie 1.0 is gebaseerd op het bestaande beleid, waardoor het vanuit het opwekken van onterechte verwachtingen niet wenselijks om onder andere partijen als ondernemers en maatschappelijke organisaties vooraf uitgebreid te betrekken. Het is juist dat er op dit moment geen concrete plannen zijn voor het saneren en verplaatsen van de tuinbouwbedrijven aan de Molenlaan. Binnen onze landschappelijke en economische kaders betrekken wij de toekomst van dit cluster van tuinbouwbedrijven bij het opstellen van de Omgevingsvisie 2.0. Vanwege de ligging van dit cluster in het open veenweidegebied van het BPL maken wij een andere belangenafweging als het gaat om het stellen van regels aan deze bedrijven en het toelaten van nieuwe ontwikkelingen in vergelijking tot de duurzame glastuinbouwgebieden.

c. Instrumenten voor verplaatsing

GN benadrukt dat het ver- of uitplaatsen van glastuinbouwbedrijven financieel zeer uitdagend is. Zeker als de bestemming wordt omgezet naar landbouw of natuur met een lagere grondwaarde dan glastuinbouw. In elk geval zullen tuinbouwbedrijven grote externe financiële steun nodig hebben om te verplaatsen. GN verwijst naar regelingen in de provincies Noord-Holland en Gelderland die hebben geleid tot succesvolle verplaatsingen en winst in ruimtelijke kwaliteit. GN denkt dat zo'n regeling ook in Zuid-Holland dergelijke kansen biedt en gaat daarover in gesprek met de provincie en zullen daarbij de steun van gemeenten vragen.

Omdat het saneren van verspreid liggend glas ook een maatschappelijk en algemeen doel dient kan de gemeente een bovenwijkse bijdrage vragen bij gemeentelijke en particuliere initiatieven. Dit kan worden verankerd in een Programma Perspectief Ruimtelijke Opgaven.

Antwoord

Wij erkennen de financiële uitdaging van het verplaatsen van glastuinbedrijven. Vanuit de afspraken IODS is door de provincie Zuid-Holland hier eerder financieel aan bijgedragen. Wij verwachten de GN te kunnen steunen in een gesprek met de provincie Zuid-Holland over een nieuwe financiële regeling voor het saneren van verspreid liggend glas. Een nieuwe regeling biedt ook kansen om op termijn verouderde duurzame glastuinbouwgebieden een nieuwe impuls te geven. De aanpak van verouderde gebieden is op dit moment niet aan de orde. Dit is daarom een onderwerp voor de Omgevingsvisie 2.0.

Een bovenplanse verevening biedt in theorie mogelijkheden. Echter het aantal claims op de huidige grondexploitaties is dermate hoog, dat deze in de praktijk niet gerealiseerd wordt. Saneren van niet duurzaam bestemd glas en op termijn de transitie van verouderde gebieden vragen om andere financiële instrumenten. Hiervoor werken wij ook samen binnen de Stichting Greenport West-Holland en de MIRT gebiedsuitwerking Greenport 3.0 in Westland.

d. Energietransitie

De glastuinbouw loopt voorop in de energietransitie, waarbij een belangrijke rol is weggelegd voor besparing, geothermie en restwarmte. GN is blij dat Midden-Delfland ruimte biedt aan de warmteleiding 'Leiding door het Midden'. De GN constateert dat een aantal landelijke ontwikkelingen de verduurzaming van de glastuinbouw in de weg staat. Zoals de Opslag Duurzame Energie en het opslaan van CO₂ onder de bodem van de Noordzee in plaats van deze beschikbaar te stellen aan de glastuinbouw. GN gaat ervan uit dat de gemeente Midden-Delfland hen in de toekomst blijft steunen in de lobby om randvoorwaarden te realiseren die nodig zijn voor de verduurzaming van de glastuinbouw.

Antwoord

Wij zijn ons ervan bewust dat de glastuinbouw een belangrijke partner is bij het behalen van doelen op het gebied van de energietransitie en het daarmee terugdringen van de CO₂ uitstoot van bedrijven. Tegelijkertijd is de tuinbouwcluster een grootgebruiker van fossiele brandstoffen en heeft het binnen het Klimaatakkoord 'eigen' afspraken met het kabinet gemaakt. Waar mogelijk blijven wij GN steunen in de lobby voor het realiseren van de randvoorwaarden die nodig zijn om de glastuinbouw te verduurzamen. Voorbeelden hiervan zijn het recentelijk verlengen van het Energieakkoord Greenport West-Holland en het Innovatiepact fase 2 van de Greenport West-Holland. Tevens is de bijdrage die vanuit het kassengebied geleverd kan worden onderdeel van de Regionale Energiestrategie.

e. Emissieloze kas

Op pagina 31 van de omgevingsvisie wordt gesproken over emissieloze tuinbouwclusters en de eis van emissieloze kassen in 2027. GN verwijst naar het 'Afsprakenkader waterkwaliteit en glastuinbouw' waarin gesproken wordt over een '(nagenoeg) nul-emissie' vanuit de glastuinbouw naar het oppervlaktewater en bodem in 2027. GN vraagt om in de tekst het woord nagenoeg toe te voegen.

GN geeft aan dat beschikbaarheid van voldoende goed gietwater een essentiële randvoorwaarde is om tot een nagenoeg nul-lozing te komen. Het gebruik van ontzout grondwater (omgekeerde osmose) moet volgens GN mogelijk zijn zolang er geen betere alternatieven beschikbaar zijn. De sector is in gesprek met diverse stakeholders waaronder Midden-Delfland over alternatieven.

Antwoord

Wij zullen het woord 'nagenoeg' (tussen haakjes) toevoegen aan de tekst op pagina 31 over de emissieloze kas. Het terugdringen van de huidige emissies van bestrijdingsmiddelen en meststoffen vanuit de glastuinbouw is tot (nagenoeg) emissieloos is overigens nog een grote opgave, gezien de huidige emissies en waarden in het oppervlaktewater als gevolg van 'lekkages'.

Naar aanleiding van de opmerking voor het gedogen van het lozen van brijn: wij staan open voor mogelijkheden die duurzaam gietwater en een circulaire glastuinbouw bevorderen. Binnen de Greenport West-Holland wordt onderzoek gedaan naar de waterambitie, die in onze visie betrekking dient te hebben op de kwaliteit van gietwater voor de glastuinbouw en de kwaliteit van het oppervlaktewater voor het landschap (biodiversiteit en beleving).

f. Klimaatadaptatie

In de omgevingsvisie staat dat de gemeente Midden-Delfland klimaatbestendig moet worden. In de glastuinbouw is in dit kader een aantal innovatieve oplossingen bedacht, zoals 'Rainlevelr'. Ook voor Midden-Delfland kan dit mogelijkheden bieden. GN gaat hier graag over in overleg met de gemeente en het waterschap om het gebruik van dit soort oplossingen onder glastuinders in Midden-Delfland te bevorderen.

Antwoord

De gemeente Midden-Delfland heeft in 2020 de strategie Klimaatadaptatie voor 'dorp, glas en gras' gemaakt samen met het hoogheemraadschap van Delfland. Hierin staat ook rainlevelrs benoemd, dit is een initiatief van het hoogheemraadschap.

g. Opwek zonne-energie

Op pagina 30 van de omgevingsvisie geeft de gemeente aan dat er in het landschap van Midden-Delfland geen plaats is voor de grootschalige opwekking van zon- en windenergie. GN kan zich hierin vinden. GN wijst op het prijsopdrijvend effect op de grondprijs als gevolg van het gebruik van landbouwgrond voor het opwekken van zonne-energie. Ook kan GN zich vinden in het standpunt dat windmolens op erven mogelijk moeten zijn, mits die landschappelijk inpasbaar zijn.

GN dringt aan op het gebruiken van de zonneladder en daarmee het maximaal gebruik maken van daken voor het opwekken van zonne-energie. GN ziet daarvoor mogelijkheden op de gebouwen van land- en tuinbouwbedrijven. Ook wijst GN op de mogelijkheden van zonnepanelen op waterbassins.

Antwoord

Wij onderschrijven het toepassen van zonnepanelen op daken van gebouwen van land- en tuinbouwbedrijven en waterbassins. Het toepassen van zonnenvelden in het open veenweidegebied staan wij niet toe. Het invoeren van het instrument zonneladder past niet binnen het karakter en de uitgangspunten van de Omgevingsvisie 1.0. Wij betrekken dit wel bij onze beleidsvoorbereiding van de energie- en klimaatplannen.

14. Gemeente Westland

De inspraakreactie van de gemeente Westland (WL) betreft een opmerking over een specifieke locatie en meerdere opmerkingen over thematische teksten.

a. Glastuinbouw Woudse Polder

Wij danken WL voor hun vooroverlegreactie en de concreetheid van hun reactie. WL merkt op dat de locatie Woudse Polder op de kaart 'kenmerken en kwaliteiten Buitengebied' is aangemerkt als 'overige glastuinbouw' en niet als 'duurzame glastuinbouw'. WL vraagt om dit aan te passen overeenkomstig de status van dit cluster volgens de inventarisatie van Greenport West-Holland voor de Ruimtelijke Economische Strategie.

Antwoord

Het glastuinbouwcluster is abusievelijk aangemerkt als 'overige glastuinbouw', omdat het ligt binnen het BPL. Deze aanduiding is inderdaad in strijd met het huidige beleid ten aanzien van de duurzame glastuinbouw in onze gemeente. Wij passen dit aan.

b. Positionering Midden-Delfland

WL onderschrijft de tekst over de positionering van Midden-Delfland met haar kernkwaliteiten van harte. WL constateert daarbij dat thema's als onderwijs, sport, cultuurhistorie en archeologie onderbelicht zijn op het gebied van het belang hiervan voor de omliggende gemeenten, de huisvesting van de voorzieningen en ambities voor de toekomst. Passend bij de kernkwaliteiten van Midden-Delfland en aansluitend op de Westlandse ambities ten aanzien van onderwijs en beleving van de leefomgeving had WL graag ook meer aandacht gezien voor het stimuleren dat (jonge) kinderen leren over natuur, milieu en de eigen leefomgeving. De suggestie van WL is om deze tekst aan te vullen.

Antwoord

Wij vinden dit een goede suggestie die al aansluit op ons huidige beleid en zullen de tekst aanvullen ten aanzien van genoemde zaken.

c. Kringlooplandbouw

Volgens WL is de zinsnede "waar nodig verweven met natuur" te vrijblijvend om invulling te geven aan de ambitie van kringlooplandbouw. WL vraagt om de aandacht voor de gevolgen voor biodiversiteit in en rond het duurzaam glastuinbouwgebied niet uit het oog te verliezen.

Antwoord

Wij vinden dit een goede suggestie en zullen de tekst van de omgevingsvisie aanvullen ten aanzien van kringlooplandbouw en de biodiversiteit in en rond de glastuinbouwgebieden. Voor de opgave ten aanzien van de biodiversiteit in en rond de glastuinbouwgebieden is het terugdringen van de emissie van meststoffen en bestrijdingsmiddelen belangrijk. Hiermee wordt de biodiversiteit in poldersloten en o.a. weidevogelvoerageergebied het Kraaiennest vergroot.

d. Emissieloze, duurzame tuinbouwclusters

Volgens WL verdient de wijze van stimuleren van duurzame tuinbouwclusters (pagina 31) nadere uitwerking. Waar mogelijk wordt dit in samenwerking en in samenhang met WL gedaan.

Antwoord

De duurzaam bestemde glastuinbouwgebieden in onze gemeente maken deel uit van het tuinbouwgebied Westland. Het verduurzamen van de tuinbouwclusters in het gebied Westland kan alleen vanuit regionale kaders georganiseerd worden. Glastuinbouw is daarom een belangrijke partner en onderdeel van de Regionale Energiestrategie. Onder projectleiderschap van de provincie Zuid-Holland wordt op dit moment een ruimtelijke-economische verkenning uitgevoerd voor het gebied van de Greenport West-Holland. Het doel van die verkenning is het kunnen trekken van conclusies op regionaal niveau en doen van aanbevelingen op basis van die conclusies over hoe de Greenportcluster ruimtelijk ingepast en ondersteund kan worden in de transformatie naar een nieuwe circulair cluster. Daar waar mogelijk en wenselijk sluiten wij graag aan bij het beleid van WL, zodat ondernemers in beide gemeenten met vergelijkbare regelgeving geconfronteerd worden.

e. Wederkerigheid stad-land, vergroten toegankelijkheid en balans

WL wijst erop dat er ook een keerzijde is aan een betere toegankelijkheid voor (massa)toerisme van stedelingen die niet op de fiets naar de verkooppunten van lokale producten komen (pagina 31). De wijze van het vinden van deze balans en (voorzorg)maatregelen om dit te stimuleren en te bewaken ontbreken. WL doet de suggestie om aansluiting te vinden binnen Nationaal Park Duinen.

Antwoord

Ons beleid is gericht op fijschalige extensieve recreatie die vooral gericht is op mensen die Midden-Delfland wandelend, fietsend of varend bezoeken. De vrije tijdseconomie in Midden-Delfland is niet massaal en wordt met uitzondering van enkele georganiseerde evenementen, zoals het varend bloemencorso, ook niet toegestaan.

Wel constateren wij dat het op piekmomenten erg druk kan zijn op de fietspaden in Midden-Delfland. Deze kwestie komt aan de orde in de Visie op het Bijzonder Provinciaal Landschap bij het onderdeel 'Bekendheid'. Het spreiden van recreanten in de verdere toekomst nemen wij mee als ruimtelijk vraagstuk bij de voorbereiding van de Omgevingsvisie 2.0. Zie ook ons antwoord onder 7h.

f. Betaalbaar en haalbaar CO₂ neutraal

Volgens WL vraagt deze ambitie van een CO₂-neutraal Midden-Delfland (pagina 35) om een nadere definiëring ten aanzien van de betaalbaarheid, haalbaarheid en tijdspanne.

Antwoord

Met het begrip betaalbaarheid bedoelen wij dat de kosten van de projecten en maatregelen moeten passen bij de financiële mogelijkheden van inwoners, ondernemers, de gemeente en haar ketenpartners. Ten aanzien van de haalbaarheid gaat het om zowel de technische mogelijkheden als om het maatschappelijke en politieke draagvlak. Daarbij merken wij op dat projecten en maatregelen die gericht zijn op een CO₂-neutraal Midden-Delfland niet ten koste mogen gaan van de kernwaarden van Midden-Delfland, waaronder de kwaliteit van het BPL. Wat betreft de tijdspannen is het onze ambitie om in 2050 CO₂-neutraal te zijn. Dat staat in ons Duurzaamheidsprogramma. Deze ambitie

sluit aan op de doelstellingen van het RES en het nationaal Klimaatakkoord. Wij vullen de tekst van de omgevingsvisie aan. Beleidsmatige aanpassingen die voortvloeien uit de Europese Greendeal en aanpassing van het Klimaatakkoord daaraan nemen wij mee in de Omgevingsvisie 2.0.

g. Zelfvoorzienende dorpen

WL stelt dat de ambitie van zelfvoorzienende dorpen op gespannen voet kan staan met de praktische mogelijkheden en de samenhang met o.a. de Westlandse voorzieningen. Het is niet aannemelijk dat de dorpen in Midden-Delfland nu en in de toekomst kunnen voorzien in alle facetten van zelfvoorziening op het gebied van bijvoorbeeld onderwijs en detailhandel. Juist de synthese met omliggende centra met voorzieningen, zoals hoger onderwijs en winkelcentra, biedt op bovenlokaal kans voor duurzaam behoud en versterking van voorzieningen. De ambitie behoeft daarom nuancering.

Antwoord

De genoemde ambitie voor de vitaliteit van onze drie dorpen betreft voornamelijk het in standhouden van de basisvoorzieningen in de dorpen, zodat onze inwoners voor hun dagelijkse boodschappen, het basisonderwijs, basiszorg, horeca, sportuitoefening en kerkgang terecht kunnen in hun eigen dorp. Het is evident dat de dorpen niet kunnen voorzien in alle facetten van zelfvoorziening. Wij onderschrijven dan ook de visie van WL over de synthese van de voorzieningen in de verschillende dorpen en steden binnen de regio. Wij zullen de tekst over deze ambitie aanvullen zodat deze nuance expliciet wordt gemaakt.

Conclusie

Deze vooroverlegreactie leidt tot een aanvulling van de tekst van de Omgevingsvisie.

15. Evides Waterbedrijf

Evides onderschrijft de noodzaak om kansen voor geothermie en aquathermie alleen te benutten voor zover dit op een veilige manier kan. Ten aanzien van dit uitgangspunt van de omgevingsvisie wil Evides een aanvulling over de opwarming van de ondergrond door warmtenetten, ondanks de isolatie. Deze opwarming heeft invloed op de temperatuur van het water in de drinkwaterleidingen. Daarbij merkt Evides op dat de klimaatverandering al zorgt voor een warmere bodem. Voor drinkwater geldt een maximumtemperatuur van 25 graden Celcius aan de tap. Een overschrijding van die wettelijke norm kan risico's voor de volksgezondheid met zich meebrengen.

Daarom moet hier rekening mee worden gehouden in de ordening van de ondergrond- en bovengrond. Het is belangrijk om diverse partijen vroegtijdig te betrekken bij nieuwe planvorming om zo de indeling van de onder- en bovengrond goed op elkaar af te stemmen.

Antwoord

Wij danken Evides voor hun bijdrage en erkennen het belang van een veilige en gezonde drinkwatervoorziening. Wij zullen de tekst van de omgevingsvisie op dit punt aanvullen.

Conclusie

Wij vullen de tekst van de omgevingsvisie aan ten aanzien van het belang van een veilige en gezonde drinkwatervoorziening.

16. Provincie Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland (PZH) stuurt een reactie op basis van het provinciaal beoordelingskader dat bestaat uit de Omgevingsvisie Zuid-Holland (hierna: de visie), het Programma Ruimte en de Omgevingsverordening Zuid-Holland, met name Afdeling 3.2, artikelen 6.2 en 6.40 (hierna: de verordening). PZH geeft complimenten over de omgevingsvisie en vraagt om de omgevingsvisie ten aanzien van enkele aspecten aan te scherpen.

Antwoord algemeen

Wij danken PZH voor hun uitgebreide inhoudelijke reactie. Deze is belangrijk voor een goede afstemming met het regionale toetsingskader. Hierna gaan wij per thema inhoudelijk in op de reactie en de aanpassing van de Omgevingsvisie 1.0 hierop.

a. Water

De aspecten grondwater en afvalwater komen in de omgevingsvisie 1.0 niet aan bod, maar de gemeente heeft daar respectievelijk een rol en een taak in. Water en klimaat worden in één adem genoemd, maar de echte verbinding is nog zwak. In de omgevingsvisie staat de ambitie om over te gaan van 'peil volgt functie' naar 'functie volgt peil'. PZH had verwacht dat deze overgang terug zou komen bij een aantal andere thema's als 'onze dorpen', maar dat is niet zo.

Volgens de PZH kan de gemeente veel meerwaarde hebben voor water- en klimaatopgave als wateroverlast, bodemdaling en waterkwaliteit. Juist door deze opgave integraal mee te nemen bij ontwikkelingen in het gebied. Bij de uitwerking in een programma is het van belang om de verbinding tussen de verschillende thema's en functies goed tot uitdrukking te laten komen. Bij ingrepen in het stedelijk gebied komen water en klimaat direct om te hoek kijken en kan soms met eenvoudige ingrepen veel worden gerealiseerd.

Antwoord

Wij zullen de tekst van de omgevingsvisie aanvullen ten aanzien van de aspecten grondwater en afvalwater. Ook zullen wij de tekst aanvullen ten aanzien van het principe 'functie volgt peil'. In de visie voor het Bijzonder Provinciaal Landschap wordt bij het thema Water & Klimaat gesproken over 'water vasthouden'.

Daarbij merken wij op dat de Omgevingsvisie 1.0 vooral gebaseerd is op ons bestaande beleid en huidige wetgeving. Hoewel wij ervoor kiezen om de onderwerpen klimaatverandering en klimaatadaptatie hier aan toe te voegen, noemen wij in deze omgevingsvisie alleen de bekende ontwikkelingen mee. Wij hebben niet het voornemen om deze omgevingsvisie uit te werken in een programma waarin een relatie wordt gelegd met de water- en klimaatopgave. Dat komt pas aan de orde bij onze omgevingsvisie 2.0, waarbij ook de consequenties van de nieuwe taakverdeling vanuit de Omgevingswet betrokken kan worden. De voor het BPL wordt in regionaal overleg gewerkt aan een uitvoeringsplan, PZH is daarbij betrokken.

b. Biodiversiteit

PZH constateert dat het onderwerp 'natuur' in het visiedeel aan de orde komt in de paragraaf 'Natuur en milieukwaliteit', maar dat de tekst zeer algemeen is. In het deel van deze tekst over het buitengebied en het bijzonder provinciaal landschap krijgt biodiversiteit iets meer kleur met het realiseren van een netwerk van ecologische verbindingen. PZH stelt dat dit onderwerp afgezet tegen de genoemde opgave meer ambitie mag uitstralen. Gelet op de jarenlange samenwerking met Vockestaert en natuurmonumenten, natuurinclusieve landbouw en IODS-projecten zijn hiervoor ook aanknopingspunten te vinden.

Antwoord

Zeker vanuit de inspanningen ten aanzien van kringlooplandbouw en weidevogelbeheer is in de praktijk sprake van een grote inspanning op en bijdrage aan de biodiversiteit. De hoge ambities die in de praktijk gerealiseerd zijn, zorgen er voor dat in het beleidsdocument geen hoge ambities zijn verwoord. Wij onderkennen dat de algemene tekst van de visie over natuur niet overeenkomt met de praktijk en de opgave ten aanzien van biodiversiteit en onze inspanningen en die van onze partners met betrekking tot natuur en biodiversiteit. Wij zullen de tekst op dit punt aanvullen. Hierbij houden wij ook rekening met de visie op het BPL, waarin dit o.a. verwoord is bij de thema's Biodiversiteit en Duurzame Landbouw.

c. Landbouw

PZH constateert dat de visie op grote lijnen het bekende verhaal verteld over landbouw in relatie tot het landschap, de positie van de melkveehouderij, recreatie, natuur en de relatie met de omliggende stad. Hoe dat precies vorm krijgt wordt minder benoemd.

Volgens PZH suggereert de tekst dat verbrede vormen van landbouw of zelfs andere vormen van landschapsbeheer niet wenselijk zouden zijn. In de transitie landbouw zijn dit echter belangrijke elementen om mee te nemen voor een rendabele bedrijfsvoering.

Voedsel kan een belangrijk thema zijn voor de relatie stad-land. PZH constateert dat voedsel wel in het analysesdeel wordt genoemd, maar niet in het visiedeel. In het analysesdeel kan met betrekking tot streekproducten de relatie met landbouw sterker worden gelegd.

Antwoord

De Omgevingsvisie 1.0 is gebaseerd op het bestaande beleid. Om die reden wijkt het verhaal over de landbouw nauwelijks af van eerdere beleidsdocumenten. Dat betekent niet dat een duurzame agrarische bedrijfsvoering en voedselproductie of verbrede vormen van landbouw niet wenselijk zouden zijn. Dit zijn juist de basisprincipes van ons beleid voor de agrarische sector.

De duurzame melkveehouderij is als beheerder de (economische) pijler van het agrarisch cultuurlandschap, rekening houdend met de thema's Biodiversiteit en Water & Klimaat zoals verwoord in de visie voor het BPL. Ons bestaande beleid staat al expliciet nevenactiviteiten en verbreding toe bij melkveehouderijen op het gebied van de productie en verkoop van streekproducten, recreatie, toerisme en zorg. Mits deze nevenactiviteiten ondersteunend zijn aan de duurzame melkveehouderij en bijdragen aan andere maatschappelijke thema's. Op die manier biedt ons beleid ruimte voor verbrede vormen van landbouw zoals deze ondersteunend kan zijn aan de kwaliteit van het landschap. Wij zullen de tekst op dit punt verduidelijken.

Ten aanzien van landschapsbeheer is ons beleid gebaseerd op het uitgangspunt dat de boeren de hoeder zijn van het landschap. Verder verwijzen wij naar de visie van het BPL, zoals deze door de Landschapstafel is opgesteld. (De gemeente en de provincie zijn deel van de Landschapstafel). De vraag of andere vormen van landschapsbeheer wenselijk en haalbaar zijn, komt structureel aan de orde bij de voorbereiding van de omgevingsvisie 2.0. Incidenteel ondersteunen wij andere vormen van landschapsbeheer, zeker als dit vorm kan worden gegeven vanuit een combinatie van agrarisch en meer ecologisch beheer en onderhoud.

Wij onderschrijven dat duurzaam geproduceerd voedsel in korte ketens belangrijk is voor de relatie stad-land. Belangrijk bij korte ketens is dat de melkveehouder de gelegenheid krijgt om economisch gecompenseerd te worden voor de 'maatschappelijke plus' op zijn product en de consument hier aan meebetaald. Korte ketens is dus een middel om de duurzaamheid van de melkveehouderij te bevorderen en de kwaliteit en beleving van het landschap te verbeteren; niet een doel op zich. Daarbij merken wij op dat het promoten van streekproducten een belangrijke rol speelt binnen de filosofie van Cittaslow. Duurzame streekproducten van hoge kwaliteit dragen bij aan de gezondheid en kwaliteit van leven van de inwoners uit het omliggend stedelijk gebied en onze eigen inwoners. Wij vullen de tekst aan ten aanzien van de rol van voedsel en streekproducten in relatie tot de landbouw en de relatie stad-land.

d. Relatie stad-land

PZH benoemt dat er sprake is van een dubbeldoelstelling: enerzijds het versterken van de relatie met de stad met fysieke verbindingen en het vergroten van de bekendheid en anderzijds het bewaren van de rust en stilte om te voorkomen dat het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland aan zijn succes ten onder gaat. Met het toenemend inwoneraantal in de steden is dit een belangrijk onderwerp.

PZH constateert dat in de omgevingsvisie de visie op de omgang met deze dubbeldoelstelling beperkt is. PZH vraagt om hier meer woorden aan te wijden. Volgens PZH kan er meer gedaan worden met zonering, het spreiden van (meer) bezoekers in ruimte en tijd, meer en verschillende vormen van recreatie en meer opvang in aantrekkelijke recreatiegebieden rond de stad.

Zodoende kan de gemeente in samenwerking met diverse terreinbeheerders en andere gemeenten met een gericht aanbod per doelgroep gewerkt kunnen worden aan het 'sturen' van verschillende typen bezoekers.

Antwoord

Het belang van het landschap voor het omliggende stedelijk gebied en de beperkte ruimte vragen een permanente afweging van belangen en het benutten van kansen om bezoekers en activiteiten te spreiden over het gebied en de dorpen. Bij deze afweging gaan wij uit van de kernkwaliteiten van het BPL en onze bestuurlijke opdracht tot het in stand houden, vernieuwen en leefbaar houden van het waardevolle cultuurlandschap. Het toekennen van de status van BPL aan het gebied is hierbij van grote meerwaarde.

Het gemeentelijk beleid, een groot aantal particuliere initiatieven en de effecten van de huidige coronamaatregelen hebben de aantrekkelijkheid van het gebied en het aantal bezoekers aanzienlijk verhoogd. Dit heeft als keerzijde het risico op een te hoge recreatiedruk. Dit is een nieuwe uitdaging die nog niet is verwerkt in bestaand beleid. Gelet op de uitgangspunten voor de Omgevingsvisie 1.0 komt dit nader aan de orde bij de voorbereiding van de Omgevingsvisie 2.0. Tevens is dit incidenteel onderdeel van bestaand beleid, zoals de versterking van fietsverbindingen, spreiding en situering van activiteiten en de visie op het BPL.

Zoals de provincie aangeeft is het voor het in goede banen leiden van een toename van het aantal recreanten noodzakelijk dat wij samenwerken met diverse partijen. De afstemming met deze partijen over de wenselijke en haalbare maatregelen kost tijd.

Daarom zien wij dit als onderdeel van de voorbereiding van de omgevingsvisie 2.0 en de uitvoering van de visie voor het Bijzonder Provinciaal Landschap. Ook de Coöperatie Beheer Groengebieden Midden-Delfland speelt hierbij een rol. Bij waterrecreatie spelen ook het hoogheemraadschap en de provincie een rol: de toegenomen drukte op het water leidt tot overlast en schade aan de waternatuur en oevervoorzieningen.

e. Ontwikkelopdracht stedelijke context

PZH benadrukt dat de gemeente bij de aanwijzing tot het Bijzonder Provinciaal Landschap in 2017 een ontwikkelopdracht heeft meegekregen over het versterken van de relatie stad-land. PZH vindt dat deze ontwikkelopdracht meer aandacht kan krijgen in het visiedeel. Onder andere door aan te geven wat de gemeente sinds 2017 met deze opdracht heeft gedaan, welke stappen gezet zijn en welke stappen nog te zetten zijn.

Antwoord

Wij vullen de tekst aanvullen ten aanzien van de ontwikkelopdracht voor het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland. Hierbij plaatsen wij de kanttekening dat de ontwikkelopdracht geldt voor alle gebiedsgemeenten en dat de realisatie onderdeel is van de visie op het BPL en het uitvoeringsplan dat in gezamenlijkheid gemaakt wordt.

f. Landschapspark Zuidvleugel

De termen Landschapspark Zuidvleugel en Schiezone worden niet genoemd in de omgevingsvisie. PZH vindt dat onterecht, omdat de groenblauwe- en recreatieve structuren door Midden-Delfland onderdeel zijn van regionale aansluitende groene en stedelijke gebieden met dezelfde thema's als bij het Landschapspark over bereikbaarheid, biodiversiteit en beleefbaarheid. Deze thema's worden wel genoemd in de omgevingsvisie, maar nog niet verbonden met het landschapspark. PZH vraagt om in de tekst een koppeling op te nemen met het landschapspark.

Antwoord

Het Landschapspark Zuidvleugel is het bovenliggend kader, waar het BPL onderdeel van is. Wij vullen de tekst aan ten aanzien van het Landschapspark Zuidvleugel en de Schiezone onder verwijzing naar de thema's bereikbaarheid, biodiversiteit en beleefbaarheid en de visie op het BPL.

g. Economie

In de omgevingsvisie staat de ambitie om enkele bedrijventerreinen te transformeren / te revitaliseren. PZH wijst er op dat ook de (mogelijke) compensatievereisten (artikel 6.12) uit de verordening in acht worden genomen.

Antwoord

Compensatie van werklocaties is onderdeel van de uitwerking van onze woonopgave en economisch beleid. Wij houden er rekening mee dat het in de toekomst nodig kan zijn om enkele bedrijventerreinen te transformeren. Op dit moment hebben wij nog geen concreet zicht op de terreinen die daarvoor in aanmerking komen en de wijze waarop de transformatie invulling krijgt. Om die reden kunnen wij ook niet bepalen in welke mate wij de compensatievereisten van de verordening in acht moeten nemen. Met betrekking tot deze mogelijke ontwikkeling merken wij op dat bij transformatie van een bedrijventerrein werken binnen de kaders van de provinciale regelgeving en het beleid MRDH.

h. Energieopgave

Midden-Delfland heeft zich gecommitteerd aan de doelstellingen van de Regionale Energiestrategie (RES), waaronder een doelstelling voor grootschalige hernieuwbare opwek in 2030. De uitspraak van gemeente (pagina 30) dat er in het landschap geen plaats is voor grootschalige opwek van zon- en windenergie lijkt volgens PZH te suggereren dat Midden-Delfland geen enkele bijdrage gaat leveren aan de doelstellingen van de RES. Dat kan niet de bedoeling zijn. Ook gezien de doelstelling van Midden-Delfland om energieneutraal te zijn.

PZH begrijpt de genoemde uitspraak, die grotendeels conform het provinciale beleid is. PZH wijst op de mogelijkheden langs infrastructuur (A20, A4 ter hoogte van de Harnaschpolder) waar wel enige ruimte is voor een bijdrage aan de energie-ambities van de regio. Dit zijn ook zoekgebieden die in de RES zijn genoemd. PZH vraagt daarom om enige nuance op dit punt in de omgevingsvisie.

Antwoord

Ons beleid en de uitvoering daarvan zijn gebaseerd op de afspraken die binnen de RES zijn en worden gemaakt. Vanuit onze bestuurlijk opdracht is het wenselijk een duidelijk standpunt te verwoorden over het opwekken van zon- en windenergie in relatie tot het landschap van Midden-Delfland. De reactie van PZH geeft aan dat enige nuancering in de verwoording wenselijk is.

Hoewel wij geen ruimte kunnen bieden aan grootschalige opwek van zon- en windenergie in het open veenweidegebied, zijn er nog voldoende mogelijkheden om op andere wijzen een wezenlijke bijdrage te leveren aan de doelstellingen van het RES. Volgens de systematiek van de zonneladder kijken wij voor de opwek van zonenergie eerst naar het benutten van de daken van (bestaande) gebouwen, met name in de dorpen, het bedrijventerrein Harnaschpolder en de duurzame glastuinbouwgebieden. Ook bieden wij ruimte voor kleinschalige opwek van zon- en windenergie op erven in het open veenweidegebied, mits dit ruimtelijk en landschappelijk past.

Het ligt voor hand om ruimte te zoeken voor de opwek van zon- en windenergie langs grootschalige infrastructuur als de A4 en de A20. Het plaatsen van zonnepanelen op daken van bedrijfsgebouwen in de Harnaschpolder, waterbassins in de glastuinbouwgebieden en geluidswerende voorzieningen langs infrastructuur zijn daarbij reële mogelijkheden. Ten aanzien van die zoekgebieden geldt dat dit geen afbreuk mag doen aan de belevingswaarde van het landschap.

Ten aanzien van de doelstellingen van de RES merken wij op dat een belangrijk uitgangspunt van deze RES is dat de mogelijkheden voor duurzame opwek van elektriciteit primair zijn gebaseerd op de draagkracht van het landschap en niet op de elektriciteitsvraag. Dat maakt deel uit van een integrale ruimtelijke afweging en de keuze van de betrokken partijen voor een (maatschappelijk) haalbare aanpak.

Wij vullen de tekst over de energietransitie aan ten behoeve van een meer genuanceerd beleidsstandpunt over de mogelijkheden van de opwek van zon- en windenergie in Midden-Delfland. Daarbij zullen wij ook de zoekgebieden van de RES noemen langs de A20 en de A4.

i. Bodem

PZH constateert dat de aspecten bodem en ondergrond (3D ordening) wel worden benoemd, maar dat de synergie tussen de inrichting van de boven- en ondergronds ruimtegebruik niet inzichtelijk is gemaakt. PZH adviseert om dit alsnog te doen door toe te lichten in hoeverre de kwaliteiten van de bodem en ondergrond kunnen bijdragen aan het realiseren van gemeentelijke opgaven in hoofdstuk 3 van de omgevingsvisie.

Antwoord

Wij zullen de omgevingsvisie op dit punt aanvullen.

j. Duurzaamheid / circulair

Het valt PZH op dat in de omgevingsvisie het begrip 'duurzaamheid' is opgenomen, maar dat er nog geen duiding aan is gegeven.

PZH constateert dat de definitie van circulariteit (pagina 23) niet volledig is. PZH stelt voor om de definitie te gebruiken die de rijksoverheid hanteert. Ook stelt PZH de vraag wat wordt bedoeld met 'circulair inrichten'.

Verder constateert PZH dat onder duurzaamheid thema's worden geschaard als energie, klimaat, circulariteit, maar dat deze thema's niet terugkomen bij andere onderwerpen in de visie als wonen, toerisme/recreatie, detailhandel, voorzieningen). PZH vraagt in hoeverre 'duurzame doelen' worden geïntegreerd met andere onderwerpen en / of verplicht.

In de tekst onder 3.1.1. wordt gesproken over het realiseren van de 'mondiale Sustainable Development Goals'. PZH merkt op dat ten aanzien hiervan een nadere duiding, toelichting en doelen ontbreken en vraagt over welke Sustainable Developments Goals het gaat.

PZH stelt dat in paragraaf 3.1.2. een paragraaf mist over circulariteit. In die tekst kan worden aangegeven wat wordt verstaan onder 'Midden-Delfland circulair inrichten' met betrekking tot de bouw, bedrijventerreinen, maakindustrie etc. Daarbij merkt PZH op dat Midden-Delfland zoals andere overheden het Grondstoffenakkoord heeft ondertekend en dus de doelstelling om volledig circulair te zijn in 2050 en in 2030 50% minder primaire grondstoffen te gebruiken. PZH vraagt om dit te benoemen in de visie.

PZH constateert dat circulariteit ontbreekt in paragraaf 3.2.3 over duurzame tuinbouwclusters.

PZH constateert dat circulariteit ontbreekt in paragraaf 3.3 over woningbouw. PZH doet de suggestie om de volgende tekst op te nemen: "We gaan voor een regen- en hittebestendige buitenruimte, volgens circulaire principes".

PZH vraagt om in paragraaf 3.4. een tekst toe te voegen over circulariteit op het bedrijventerrein Harnaspolder. PZH doet de suggestie om de volgende tekst op te nemen: "We zien mogelijkheden voor circulaire initiatieven, groene daken en gevels, ...". Dit gaat om mogelijkheden voor circulaire bedrijven als zgn. hubs, maar ook in de omgang met afval- en reststromen.

Antwoord

Duurzaamheid is een breed begrip, dat op verschillende wijze geïnterpreteerd kan worden. Wij onderschrijven de constatering van PZH dat het begrip 'duurzaamheid' in de omgevingsvisie nadere duiding behoeft. Wij zullen de teksten van paragrafen 2.3.2 en 3.1.2 aanvullen om dit begrip te verduidelijken conform het Duurzaamheidsprogramma zoals dat door de raad is vastgesteld. Hierbij zijn de waarden van de filosofie van Cittaslow en de Brundtland-definitie leidende principes geweest.

De omgevingsvisie is gebaseerd op ons bestaande ruimtelijke beleid. Het thema circulariteit is een relatief nieuw begrip dat daar nog niet in was verankerd. Tegelijkertijd is het principe van circulariteit een belangrijk uitgangspunt binnen de filosofie Cittaslow. Dit sluit ook aan op de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties, die voor het lokale niveau vergelijkbaar zijn met de criteria van Cittaslow.

Wij vinden de suggestie van PZH om ten aanzien van het thema circulariteit de definitie van de rijksoverheid te hanteren voor 'een circulaire economie' daarbij dan ook van meerwaarde. Wij passen de tekst van de visie hierop aan. Met het doel 'circulair inrichten' bedoelen wij dat wij bij de inrichting van de openbare ruimte efficiënt gebruik maken van duurzame producten die kunnen worden hergebruikt of gerecycled.

Deze toelichting voegen wij toe aan de tekst van de omgevingsvisie.

Wij zullen de teksten in het visiedeel over de functies wonen, recreatie/toerisme, detailhandel, voorzieningen aanvullen ten aanzien van de doelen voor duurzaamheid, waaronder die met betrekking tot energie, klimaat en circulariteit. Wij merken op dat het voor onze gemeente vanzelfsprekend is dat duurzaamheid en de bijbehorende deelonderwerpen worden meegenomen bij elke ontwikkeling in onze gemeente. Daarbij willen wij ondernemers de ruimte geven om hierin keuzes te maken die passen bij hun bedrijf en bedrijfsvoering om daarmee maatschappelijk verantwoord te ondernemen en zich te onderscheiden van ondernemers in dezelfde branche.

De mondiale duurzaamheidsdoelen die wij noemen in paragraaf 3.1.1 zijn de Sustainable Development Goals die de Verenigde Naties in 2015 hebben vastgesteld.

Wij vullen de tekst aan zodat duidelijk is over welke mondiale duurzaamheidsdoelen het gaat en hoe wij in Midden-Delfland verwachten lokaal invulling te kunnen geven aan deze mondiale doelen. Wij erkennen vanuit Cittaslow deze doelen als beleidsmatig uitgangspunt op lokaal niveau. Bewust is er voor gekozen niet formeel als gemeente aan te sluiten bij de Global Goals, maar de realisatie en verantwoording van die doelen te realiseren vanuit het lidmaatschap van Cittaslow.

Wij waarderen de suggesties van PZH om meerdere paragrafen aan te vullen ten aanzien van de doelstellingen op het gebied van circulariteit. Daarmee wordt de omgevingsvisie vollediger en duidelijker. Wij vullen de teksten van deze paragrafen aan overeenkomstig de suggesties van PZH.

Conclusie

Naar aanleiding van de aanbevelingen in de vooroverlegreactie van de provincie vullen wij de tekst van de omgevingsvisie aan, met name ten aanzien van duurzaamheid en circulariteit conform Cittaslow en de Sustainable Development Goals.

17. Tennet

Binnen de gemeente bevinden zich diverse hoogspanningsverbindingen die deel uitmaken van het landelijk hoogspanningsnet. Tennet is de wettelijk aangewezen beheerder van het landelijk hoogspanningswet. Zij is daarmee verantwoordelijk voor een ongestoorde werking van dit net en daarmee de levering van elektriciteit. Het is van belang dat deze vitale infrastructuur een gepaste bescherming krijgt en houdt in ruimtelijke plannen. Daarom vraagt Tennet de gemeente om rekening te blijven houden met de aanwezigheid van deze bestaande vitale infrastructuur en eventuele doorwerkingen naar een omgevingsplan. Tennet vraagt aandacht voor enkele ontwikkelingen ter plaatse of in de nabijheid van bestaande verbindingen en hoogspanningsstations.

a. Wind- en zonne-energie

Op pagina 37 van de visie wordt gesproken over de Harnaschpolder en de mogelijke ontwikkeling van zonneparken of windenergie in het gebied. Deze ontwikkelingen kunnen van invloed zijn op de hoogspanningsverbindingen en/of hoogspanningsstations. Tennet vraagt de gemeente om haar vroegtijdig om advies te vragen in het geval van dergelijke ontwikkelingen.

Antwoord

Wij danken Tennet dat zij vanuit hun deskundigheid en belangen reageren op de Omgevingsvisie 1.0. De Harnaschpolder is een regionaal bedrijventerrein waar vooral kansen liggen om zonnepanelen te plaatsen op de bestaande en nieuwe bedrijfsgebouwen. De ontwikkeling van een zonnepark ligt hier niet voor de hand. Voor het plaatsen van windturbines langs de Rijksweg A4 ter hoogte van de Harnaschpolder is geen ruimte, omdat de 380 KV hoogspanningsverbinding hier bovengronds is aangelegd. Wij zijn ons ervan bewust dat een toename van het opwekken van zon- en windenergie in ons gebied gevolgen heeft voor het elektriciteitsnet en dat vroegtijdig overleg en afstemming met Tennet nodig is. Dit geldt in bredere zin voor het opwekken van duurzame energie in relatie tot de beschikbare netcapaciteit.

b. Uitbreiding Rijksweg A4

De mogelijke uitbreiding van de Rijksweg A4 wordt meerdere malen in de visie genoemd. Deze ontwikkeling kan van invloed zijn op de hoogspanningsverbindingen die direct aan deze rijksweg grenzen. Tennet verwijst naar een bijlage bij de inspraakreactie.

Antwoord

Het plan van Rijkswaterstaat zoals dat bij ons bekend is gaat voor het deel dat door Midden-Delfland loopt uit van het toevoegen van extra rijbanen binnen het bestaande profiel van de weg. Daarom verwachten wij niet dat deze verandering van de weg gevolgen heeft voor de aangrenzende hoogspanningsverbindingen in onze gemeente.

c. Omgevingsplan / toekomstige ontwikkelingen

Tennet vraagt samen op te trekken bij toekomstige trajecten waarbij de hoogspanningsverbindingen en / of de hoogspanningsstations een rol gaan spelen. Ook wil Tennet de gemeente graag ondersteunen bij een verdere uitwerking van het gemeentelijke Omgevingsplan met het oog op de juiste borging van de 'assets' van Tennet.

Antwoord

Wij danken Tennet voor hun aanbod en blijven hen betrekken bij het vooroverleg over plannen en projecten. Op dit moment hebben wij nog geen concrete plannen voor een Omgevingsplan voor de gehele gemeente of voor een omgevingsplan voor een specifieke ontwikkeling in de nabijheid van 'assets' van Tennet. Als wij een Omgevingsplan opstellen, dan betrekken wij Tennet daarbij.

Conclusie

Deze vooroverlegreactie leidt niet tot een aanpassing van de omgevingsvisie. Wel zullen wij Tennet blijven betrekken bij ruimtelijke plannen als de Omgevingsvisie 2.0 en het Omgevingsplan.

18. GGD Haaglanden

GGD Haaglanden (GGD) is verheugd over de ruime aandacht voor gezondheid en de bijdrage van de omgeving daaraan in het ontwerp van de omgevingsvisie. Het belang van een gezonde fysieke leefomgeving is expliciet opgenomen op basis van de verkenning die regionaal is uitgevoerd.

Tegelijkertijd constateert de GGD dat er nog mogelijkheden zijn voor een verdere verdieping van het thema gezondheid. Dit kan vorm krijgen in de ontwikkeling van de Omgevingsvisie 2.0. De GGD wil daar graag aan bijdragen. De GGD kan deze inbreng het beste leveren als zij direct vanaf het begin bij dit proces betrokken is.

Dat geldt ook voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie in het omgevingsplan en eventuele omgevingsprogramma's. In dat kader noemt de GGD meerdere aandachtspunten vanuit gezondheidsperspectief.

Antwoord

Wij danken de GGD voor hun positieve reactie, die mede door de goede regionale samenwerking tot stand is gekomen. Een gezonde fysieke leefomgeving is van belang voor de leefkwaliteit van inwoners en daarom voor ons een belangrijk thema. Het maakt deel uit van de maatschappelijke doelen van artikel 1.3 Omgevingswet. Daarnaast dragen wij met het beschermen en in stand houden van het agrarisch landschap van Midden-Delfland niet alleen bij aan een gezonde fysieke leefomgeving van onze eigen inwoners, maar ook van de inwoners van het aan dit landschap grenzende stedelijke gebied. De regionale verkenning is daarmee een belangrijke bouwsteen voor onze omgevingsvisie geweest.

Wij zien de positieve reactie van de GGD als bevestiging dat wij in onze omgevingsvisie op dit moment voldoende aandacht hebben voor dit belangrijke thema. Wij onderschrijven het advies van de GGD dat een verdere verdieping van dit thema in de omgevingsvisie 2.0 mogelijk is. Uiteraard betrekken wij de GGD vroegtijdig bij de voorbereiding van de omgevingsvisie 2.0 en de vertaling daarvan in het omgevingsplan voor ons gehele grondgebied en eventuele omgevingsprogramma's.